

Richtlijnen effectrapportage

Stedelijke Ontwikkeling Flevoland

(eerste fase)

Vastgesteld door:
Gedeputeerde Staten van Flevoland
Augustus 1998

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling en doel	4
2.1 Meervoudige doelstelling	4
2.2 Probleemanalyse bestaande situatie	4
2.3 Analyse van gebiedsspecifieke potenties	6
3. Besluitvorming	7
3.1 Beleid- en toetsingskader	7
3.2 Te nemen besluiten	8
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Alternatieve modellen	10
4.3 Milieuthematische visies en alternatieven	11
4.4 Nulalternatief	14
5. Vergelijking van alternatieve modellen	14
6. Leemten in informatie	14
7. Inleiding op deel II	15
8. Probleemstelling, doel, beleid en besluiten	15
8.1 Probleemstelling en doel	15
8.2 Vigerend beleid en (genomen) besluiten	15
9. Voorgenomen activiteiten en alternatieven	16
9.1 Alternatieven	16
9.2 Mitigerende en compenserende maatregelen	17
9.3 Nulalternatief	17
10. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen	18
10.1 Algemeen	18
10.2 Bodem en water	19
10.3 Natuur	19
10.4 Landschap en cultuurhistorie	19
10.5 Mobiliteit	20
10.6 Duurzaamheidsaspecten	20
10.7 Overige effecten	20
11. Vergelijking van alternatieven	21
12. Leemten in informatie	21

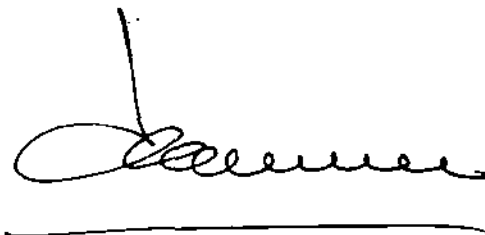
Zij ziet daarbij vier thema's die in de provincie Flevoland bij de onderhavige groeitaakstelling in de komende decennia de belangrijkste uitdaging zullen vormen:

1. beheersen van de automobilitéit
2. kwaliteit van het woon-, recreatie- en leefmilieu
3. integraal waterbeheer
4. duurzaam energie-, grondstoffen- en afvalstoffenbeleid

De Commissie heeft in haar advies een aanzet tot visies hierop weergegeven. Per regio zou moeten worden bepaald welke visie het meest geschikte aanknopingspunt biedt voor een duurzame toekomstige ontwikkeling. Samenvoeging van deze deelgebiedvisies leidt tot het ontstaan van het meest milieuvriendelijke alternatief "Duurzaam Flevoland".

Verder adviseert de Commissie een "landschapsecologisch raamwerk" op te stellen dat wordt gebruikt als onderlegger voor de verdere verstedelijkingsplannen. Het geeft de belangrijkste waardevolle elementen en structuren aan die bij een duurzame en milieubewuste verstedelijking moeten worden ontzien dan wel versterkt.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het effectrapport. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

drs. H.G. Ouwerkerk,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Stedelijke ontwikkeling Flevoland

13.	Evaluatieprogramma	21
14.	Vorm en presentatie van deel I en II	22

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 23 maart 1998, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 58 d.d. 25 maart 1998
3. Projectgegevens

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Provinciale Staten van Flevoland hebben het voornemen een Omgevingsplan vast te stellen ter vervanging van het Streekplan, Milieubeleidsplan en Waterhuishoudingsplan. Voor de onderbouwing van de besluitvorming over de eerste twee delen van dit Omgevingplan¹⁾ wordt een milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd. In het op te stellen milieueffectrapport zullen ook andere dan milieueffecten worden beschreven, daarom wordt in het verdere advies gesproken van *effectrapport*. Het doel van dit advies van de Commissie voor de m.e.r. is om aan te geven welke informatie in ieder van de fasen beschikbaar moet komen om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. Het advies bestaat uit twee delen.

Ontwikkelingsvisie 2030

In de eerste fase gaat het om het ontwikkelen van een visie voor de groei van Flevoland tot 2030. In de startnotitie zijn hiertoe al drie verstedelijkingsmodellen aangegeven. De Commissie adviseert eerst een toetsingskader op te stellen dat is gebaseerd op een analyse van de bestaande problemen en potenties van Flevoland en op een evaluatie van bestaand ruimtelijk en milieubeleid. Hoofdstuk 2 en 3 van het advies geven de belangrijkste milieuaandachtspunten hierbij. Om te zorgen dat het milieu een volwaardige plaats krijgt bij het opstellen van de Ontwikkelingsvisie voor 2030 geeft de Commissie in hoofdstuk 4 van het advies enkele visies weer, waarin de milieuthema's een centrale plaats hebben gekregen. Deze visies hebben betrekking op:

- ① beheersen van de (auto)mobiliteit door plaatselijke intensivering van stedelijke functies, werkgelegenheidsontwikkeling en aanleg van transferia;
- ② kwaliteit van het woon-, recreatie- en leefmilieu in het bijzonder door verweving en natuurontwikkeling;
- ③ gebiedsgericht integraal waterbeheer;
- ④ duurzaam energie-, grondstoffen- en afvalstoffenbeleid.

Per regio of deelgebied zou moeten worden bepaald welke visie het meest geschikte aanknopingspunt biedt voor een duurzame toekomstige ontwikkeling. Samenvoeging van de deelgebiedvisies leidt tot het ontstaan van het meest milieuvriendelijke alternatief "Duurzaam Flevoland 2030", waarin het milieubelang de grootste prioriteit heeft. Dit verstedelijkingsmodel dient als referentiepunt en als inspiratiebron voor de andere modellen. De visies kunnen verder worden gebruikt om de milieuaspecten (duidelijker) te verankeren in de verstedelijkingsmodellen uit de startnotitie.

Met behulp van het opgestelde toetsingskader kunnen de modellen onderling (op doelbereik) worden vergeleken en kan de keuze voor een voorkeursmodel worden gemaakt.

Om voldoende flexibiliteit in te bouwen voor de toekomstige ontwikkeling adviseert de Commissie ter afsluiting van de eerste fase een zogenaamd "landschapsecologische raamwerk" vast te stellen. Dit raamwerk kan worden be-

1 Het Omgevingsplan bestaat uit drie delen:

1. Ontwikkelingsvisie 2030;
2. Kaderstellend Deel 2015;
3. Programmatisch Deel 2000-2004 (dit verschijnt tegelijk met deel 2).

Voor de eerste twee delen wordt m.e.r. gedaan.

1. Inleiding

In januari 1998 heeft het College van Gedeputeerde Staten van Flevoland de *Discussienota "Toekomst op goede gronden"* openbaar gemaakt. Deze Discussienota vormde een eerste stap in een proces dat moet leiden tot een *Omgevingsplan Flevoland 2000-2004*. Het Omgevingsplan zal de huidige drie provinciale plannen Streekplan, Milieubeleidsplan en Waterhuishoudingsplan vervangen. Het Omgevingsplan bestaat uit drie met elkaar samenhangende delen:

- **De Ontwikkelingsvisie** biedt een ontwikkelingsperspectief tot 2030 en heeft een richtinggevend karakter voor de ontwikkeling van de provincie op de lange termijn;
- **Het Kaderstellende Deel** zal concreet geformuleerde beleidslijnen voor de korte termijn (2000-2004) bevatten, met een doorkijk voor de middellange termijn (2015). Dit kaderstellende deel vormt de basis voor vergunningverlening, toetsing van plannen van andere overheden en overige activiteiten ter realisering van het voorgestane beleid;
- **Het Programmatische Deel** geeft de financieel-economische gevolgen van het gedurende de planperiode te voeren omgevingsbeleid aan. In een meerjarenperspectief worden prioriteiten gesteld en wordt op hoofdlijnen inzicht geboden in de personele en financiële middelen voor de uitvoering van het Omgevingsplan.

Het Omgevingsplan is mede een ruimtelijk plan waarin onder meer locaties worden aangewezen voor woningbouw en bedrijvigheid. Dientengevolge moet volgens het Besluit milieu-effectrapportage 1994 bij de voorbereiding van het plan een milieu-effectrapport (MER) worden gemaakt. Een milieu-effectrapport is een hulpmiddel bij de besluitvorming, dat inzicht biedt in de milieugevolgen van de mogelijke locaties. Aangezien het Omgevingsplan een integratie zal zijn van sociaal, ruimtelijk, water- en milieubeleid, bestaat bij de voorbereiding van de te maken keuzen behoefte aan een samenhangend overzicht van alle effecten, niet alleen milieu-effecten. Daarom spreekt de provincie Flevoland liever van een effectrapport dan van een MER. Uit de ontvangen inspraakreacties is gebleken dat deze verruiming breed wordt gesteund. Daarbij is echter – terecht – opgemerkt dat wel moet worden voldaan aan de eisen die de Wet milieubeheer aan een milieu-effectrapportage stelt en dat de beschrijving van milieu-effecten niet moet “ondersneeuwen” in de beschrijving van andere effecten.

Het Omgevingsplan wordt in twee fasen tot stand gebracht. Begin 1999 zal de Ontwikkelingsvisie worden vastgesteld en in de tweede helft van 2000 wordt met het Kaderstellende Deel en het Programmatische Deel het Omgevingsplan compleet. Het effectrapport is een hulpmiddel bij de totstandkoming van de verschillende plandelen. Daarom wordt ook het effectrapport in deze twee fasen opgesteld. De eerste fase van het effectrapport geeft vooral een kwalitatief inzicht in de effecten van mogelijke verstedelijkingsmodellen in de periode tot 2030 (te weten de in de discussienota beschreven modellen “Suburbaan”, “Compacte Stad” en “Stedelijk Netwerk”) en zal tegelijk met het ontwerp van de Ontwikkelingsvisie ter visie worden gelegd (september 1998). De tweede fase zal een concretisering en uitwerking zijn voor de periode tot 2015 en richt zich meer concreet op mogelijke toekomstige bouwlocaties en wordt tegelijk met het ontwerp van het Omgevingsplan (het Kaderstellende Deel) ter visie gelegd (najaar 1999).

Overigens wordt opgemerkt dat de eerste en de tweede fase van de effectrapportage gezamenlijk moeten voldoen aan de eisen die de Wet milieubeheer aan een milieu-effectrapportage stelt, en niet ieder deel afzonderlijk, zoals ook de Ontwikkelingsvisie, het Kaderstellende Deel en het Programmatische Deel gezamenlijk het Omgevingsplan vormen.

Op 25 maart 1998 is een startnotitie ter visie gelegd, als eerste stap in de procedure die moet leiden tot (beide fasen van) het effectrapport. Een ieder is gelegenheid geboden opmerkingen te maken over de gewenste inhoud van het effectrapport. Tevens is een aantal betrokkenen en wettelijke adviseurs om advies gevraagd. Mede op basis van de ontvangen reacties zijn door Gedeputeerde Staten van Flevoland de volgende richtlijnen vastgesteld, waarin is beschreven welke inhoud de eerste fase van het

effectrapport, ter voorbereiding op het ontwerp van de Ontwikkelingsvisie, moet hebben. Op basis van deze richtlijnen kan de volledigheid van het effectrapport worden beoordeeld. Bij het opstellen van deze richtlijnen is niet gekozen voor gedetailleerde voorschriften over de inhoud van het effectrapport, zoals in het verleden wel werd gedaan, maar wordt volstaan met een verwijzing naar de eisen die de Wet milieubeheer aan een (milieu-) effectrapport stelt, aangevuld met een invulling van (en soms een kanttekening bij) deze eisen. De ontvangen reacties zijn in de bijlage bij deze richtlijnen opgenomen. In die bijlage wordt ook ingegaan op enkele reacties die niet in de richtlijnen zijn verwerkt. Bij de voorbereiding van de richtlijnen zijn tevens alle reacties, die in het kader van het interactief proces naar aanleiding van de Discussienota tijdens workshops, conferenties of schriftelijk zijn ontvangen, betrokken. De aard van deze reacties maakt overigens dat zij meer als input dienen voor de totstandkoming van het voorkeursalternatief dan van het effectrapport. Over dit interactief proces is een afzonderlijke rapportage verschenen.

Mede op basis van de reacties die in het najaar van 1998 naar aanleiding van het ontwerp van de ontwikkelingsvisie en het daarbij behorende eerste deel van het effectrapport worden ontvangen, zullen Gedeputeerde Staten van Flevoland richtlijnen vaststellen, waarin wordt vastgelegd wat in de tweede fase van het effectrapport, ter voorbereiding op het ontwerp van het kaderstellend deel moet worden beschreven. Daarbij zullen tevens opnieuw de reeds naar aanleiding van de startnotitie ontvangen reacties worden betrokken.

2. Probleemstelling en Doel

Een MER bevat ten minste "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd" (artikel 7.10, eerste lid, onder a, van de Wm)

In de discussienota "Toekomst op goede gronden" zijn de belangrijkste opgaven voor Flevoland op weg naar 2030 geschetst en is een discussie geopend over de keuzen die met betrekking tot deze opgaven gemaakt moeten of kunnen worden. De discussienota bevat daarmee een uitgebreide beschrijving van "hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd". In het effectrapport zal hiernaar worden verwezen. In afwijking van de meeste m.e.r.-procedures is nog geen sprake van een voorgenomen activiteit in de zin van een op voorhand bepaalde voorkeur voor een alternatief. In deze effectrapportage gaat het veeleer om het beschrijven en vergelijken van verschillende beleidsalternatieven (de modellen "Suburbaan", "Compacte Stad" en "Stedelijk Netwerk"), om mede op basis daarvan een visie te kunnen bepalen.

In aanvulling op de discussienota en naar aanleiding van het interactieve proces en de ontvangen inspraakreacties zal in het effectrapport op een aantal elementen nader worden ingegaan. Zo zal de indicatieve bandbreedte in de omvang van de verstedelijking voor Flevoland als geheel en van de zes afzonderlijke gemeenten nader worden uitgewerkt, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de eigen behoefte en de opvangfunctie. Bestaande afspraken en onzekerheden over bouwvolumes zullen worden vermeld. Het effectrapport zal, mede naar aanleiding van een opmerking van Burgemeester en Wethouders van Urk, inzicht geven in de berekende eigen woningbehoefte tot 2030. Zoals door Burgemeester en Wethouders van Lelystad is opgemerkt, moet in het effectrapport inzicht worden gegeven in de uitgangspunten die aan de keuzen over de omvang van de verstedelijking ten grondslag liggen.

Voorts zal in het effectrapport, mede naar aanleiding van opmerkingen van onder meer de Milieufederatie Flevoland, het Consulentenschap Natuur- en Milieu-educatie en Burgemeester en Wethouders van Nijkerk, worden ingegaan op de reikwijdte en horizon van de effectrapportage.

Daarbij komen de volgende elementen aan de orde:

- De betekenis van de verschillende horizonten die in het Omgevingsplan een rol zullen spelen (planperiode 2000-2004; horizon van de visie 2030; horizon van het Kaderstellend Deel 2015), mede in relatie met het gehanteerde onderscheid tussen “te ontwikkelen” en “nader te bepalen” locaties;
- De wijze waarop met de in het Besluit milieu-effectrapportage 1994 genoemde drempels voor m.e.r.-plicht wordt omgegaan;
- De aandacht die in het effectrapport zal worden besteed aan de niet m.e.r.-plichtige elementen, zoals de ontwikkelingen en kwaliteiten in gebieden waar geen verstedelijking zal plaatsvinden.

3. Beoordelingskader

Een MER bevat ten minste “een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven” (artikel 7.10, eerste lid, onder c, van de Wm).

Een MER bevat ten minste “een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen (artikel 7.10, eerste lid, onder d, van de Wm).

In met name het tweede deel van de discussienota “Toekomst op goede gronden” is een overzicht gegeven van de stand van zaken, de te verwachten ontwikkelingen en de aandachtspunten in de diverse beleidsvelden. Tevens wordt in de literatuurlijst bij de discussienota verwezen naar een groot aantal documenten waarin het vigerend beleid van de provincie Flevoland is beschreven en waarin besluiten van andere overheden staan die van belang zijn bij de totstandkoming van het Omgevingsplan. Het door de Commissie voor de milieu-effectrapportage gevraagde overzicht van (de actualiteit van) het vigerende provinciale beleid is hiermee voor een belangrijk deel gegeven en maakt naar onze mening primair onderdeel uit van de beleidscyclus en slechts in mindere mate van de effectrapportage. Hetzelfde geldt voor de bestaande toestand van het milieu in de provincie Flevoland, die recent is beschreven in de Milieuverkenning 1997. Om doublures te vermijden, zal in het effectrapport dan ook vooral worden verwezen naar het vigerende beleid, de discussienota, de Milieuverkenning en het ontwerp van de Ontwikkelingsvisie.

Door een aantal insprekers is in aanvulling hierop op andere documenten gewezen. Ook deze documenten zullen bij het opstellen van het effectrapport worden betrokken.

Een op het onderwerp van de effectrapportage toegespitst overzicht van de bestaande knelpunten en toekomstige ontwikkelingen en van het beoordelingskader (waarvoor de Commissie voor de milieu-effectrapportage in § 2.2 en § 3.1 van haar advies een aantal aandachtspunten heeft geformuleerd, zie bijlage) zal in het effectrapport worden geïntegreerd in de verschillende “perspectieven”, die in § 5 van deze richtlijnen worden beschreven.

4. Voorgenomen activiteit en alternatieven

Een MER bevat ten minste "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen" (artikel 7.10, eerste lid, onder b, van de Wm).

Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de best staande mogelijkheden ter bescherming van het milieu zoveel mogelijk worden beperkt" (artikel 7.10, derde lid, van de Wm).

In de startnotitie is aangegeven dat in de eerste fase van de effectrapportage een beschrijving en vergelijking zal plaatsvinden van drie alternatieve ontwikkelingsrichtingen, die in deel 3 van de discussienota zijn gekarakteriseerd en schetsmatig uitgewerkt:

1. Suburbaan: "deconcentratie van verstedelijking";
2. Compacte Stad: "concentratie van verstedelijking";
3. Stedelijk Netwerk: "bundeling langs uitgebouwde infrastructuur".

In het effectrapport zullen deze drie ontwikkelingsrichtingen ("alternatieven") nader worden beschreven. Daarbij zal worden ingegaan op de relatie met de woningbouwaantallen die daarbij horen. Voorts zal worden ingegaan op een aantal vragen dat in het interactief proces over deze ontwikkelingsrichtingen is gesteld. De keuze van deze drie ontwikkelingsrichtingen zal worden gemotiveerd.

In verschillende inspraakreacties is gewezen op het ontbreken van een zogenaamd "nulalternatief", dit is een alternatief waarbij de voorgenomen activiteit noch één der alternatieven wordt uitgevoerd. Een nulalternatief hoeft alleen te worden beschreven indien dit een alternatief is dat, zoals het in de Wet milieubeheer is geformuleerd, "redelijkerwijs in beschouwing dient te worden genomen". Wij zijn het eens met de stelling van de Commissie voor de milieu-effectrapportage dat het nulalternatief in dit geval geen reëel alternatief is, omdat in Flevoland in ieder geval ruimte moet worden gevonden voor verdere verstedelijking, zelfs indien ervoor wordt gekozen vanaf het jaar 2010 te kiezen voor het uitsluitend bouwen ten behoeve van de eigen woningbehoefte. Wel kan de in § 3 genoemde beschrijving van de bestaande toestand van het milieu dienen als referentie voor de beoordeling van de verschillende alternatieven.

Voorts is in verschillende inspraakreacties gevraagd naar het zogenaamde "meest milieuvriendelijke alternatief". Dit alternatief was nog niet als afzonderlijk alternatief in de startnotitie opgenomen, maar zal op basis van de in § 5 genoemde "perspectieven" worden samengesteld en beschreven. Vervolgens zal worden beoordeeld wat de sociale (waaronder mede de economische) en ruimtelijke effecten van dit alternatief zijn.

Op basis van de beschrijving en vergelijking van de alternatieven zal een voorkeursalternatief worden bepaald, dat in het ontwerp van de Ontwikkelingsvisie wordt opgenomen.

5. Perspectieven

Een MER bevat ten minste "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven" (artikel 7.10, eerste lid, onder e, van de Wm).

De Commissie voor de milieu-effectrapportage heeft terecht geconstateerd dat de provincie Flevoland nog aan het begin van haar ontwikkeling staat en dat het daarom van belang is de planvorming te benaderen vanuit de potenties van het gebied. Daarbij moet overigens worden bedacht dat de

Flevolandse polders inmiddels geheel zijn ingericht, waardoor bij de verdere ontwikkeling steeds een afweging noodzakelijk is tussen bestaande functies en mogelijke nieuwe functies.

In de discussienota “Toekomst op goede gronden” zijn de belangrijkste opgaven voor Flevoland op weg naar 2030 geschetst. Aangegeven is dat het centrale vraagstuk voor de komende jaren is “hoe Flevoland zich evenwichtig verder kan ontwikkelen als krachtig groeiende provincie, temidden van een ruimtelijke en sociaal-economische omgeving die grote druk op het gebied uitoefent. Tegelijk moet een steeds grotere aandacht uitgaan naar het beheer en de consolidatie van het bestaande milieu dat immers ook met veel zorg is opgebouwd en blijvende zorg behoeft”. Dit centrale vraagstuk geeft aan dat de “omgevingskwaliteit” in de provincie Flevoland drie hoofdcomponenten kent:

1. De sociaal-economische ontwikkeling;
2. De ruimtelijke ontwikkeling;
3. De ontwikkeling van water en milieu.

In het effectrapport zal een aantal “perspectieven” worden geschetst, waarin steeds wisselende doelstellingen uit de bovenstaande drie componenten het belangrijkste uitgangspunt vormen. Deze perspectieven beschrijven de bestaande en toekomstige knelpunten, alsmede de gewenste ontwikkelingen in de periode tot 2030. In de perspectieven zal waar nodig een onderscheid worden gemaakt naar verschillende delen van de Provincie Flevoland. De perspectieven kunnen dienen als kader voor de beoordeling van de verschillende alternatieven. Door de confrontatie van de alternatieven met de perspectieven, die kan worden weergegeven via de volgende matrix, ontstaat een beeld van de effecten van de alternatieven.

Alternatieven	Perspectieven				
	A	B	C	D	E
Suburbaan					
Compacte Stad					
Stedelijk Netwerk					
Meest milieuvriendelijk alternatief					

Gedacht wordt aan een beschrijving van de volgende perspectieven:

Perspectief A: “Maatschappij en omgeving”

In dit perspectief zal aandacht worden besteed aan de volgende aspecten:

- De sociale structuur;
- De woonomgeving;
- Het voorzieningenniveau;
- Werk en inkomen;
- Mobiliteit.

Perspectief B: “Ruimtelijke structuur”

In het perspectief “ruimtelijke structuur” zal aandacht worden besteed aan de volgende aspecten:

- Flevoland in ruimer verband;
- Daarmee samenhangende locaties voor woningbouw en bedrijvigheid;
- De gewenste uitbreiding en verbetering van verbindingen;
- Het specifieke karakter van het Flevolandse landschap;

- De ontwikkeling van IJsselmeer, Markermeer en de randmeren;
- De begrippen gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde.

Perspectief C: “Landelijk Gebied”

In dit perspectief gaat de aandacht primair uit naar de functies landbouw, recreatie en natuur in het landelijk gebied. Mede op basis van de bodemgesteldheid en de watersysteembenadering zal aandacht worden besteed aan de kansen voor (de verdere ontwikkeling van) deze functies. Voorts zal worden ingegaan op de relatie tussen verstedelijking en recreatieve voorzieningen, bijvoorbeeld in de vorm van een verdergaande integratie van stad en natuur (inclusief landbouw), de aanleg van openbare groenstructuren en mogelijkheden om de recreatieve gebruikswaarde van Flevolandse natuurgebieden te benutten.

Perspectief D: “Milieukwaliteit”

In dit perspectief wordt enerzijds aandacht besteed aan de algemene milieukwaliteit in Flevoland, en anderzijds aan een aantal bijzondere milieukwaliteiten, zoals de aanwezigheid van stilte, grootschalige open ruimte, bijzondere bodemwaarden, archeologische waarden, voorraden grondwater en grondstoffen en bijzondere natuurwaarden. In dit kader komen de milieubeschermingsgebieden in Flevoland aan de orde.

Perspectief E: “Duurzame stedenbouw”

In dit perspectief wordt aandacht besteed aan de mogelijkheden voor duurzame stedenbouw, zoals beschreven in de “Handreiking en checklist duurzame stedenbouw in Flevoland” en in het Nationaal Pakket Duurzaam Bouwen. Hierbij wordt onder meer aandacht besteed aan mogelijkheden voor beperking van het gebruik van water, energie en niet vernieuwbare grondstoffen, alsmede aan mogelijkheden voor een duurzame energiehuishouding en beperking van het ontstaan van afvalstoffen.

De te beschrijven perspectieven vormen het kader voor de beschrijving en beoordeling van de effecten van de verschillende alternatieven. In de eerste fase van de effectrapportage zal de beschrijving nog vooral een beschrijvend, kwalitatief en ontwikkelingsgericht karakter hebben. In de tweede fase van de effectrapportage, bij de voorbereiding van het ontwerp van het Kaderstellend Deel, kan een inhoudelijke verdieping plaatsvinden.

Op basis van de perspectieven zal een meest milieuvriendelijk alternatief worden samengesteld en – op dezelfde wijze waarop dit bij de andere alternatieven is gebeurd – gepresenteerd, waarbij zal worden gemotiveerd welke criteria bij de samenstelling zijn gehanteerd. De belangrijkste waardevolle elementen en structuren uit dit meest milieuvriendelijk alternatief vormen een raamwerk, dat ook in de tweede fase van de effectrapportage als onderlegger kan worden gebruikt.

6. Vergelijking van alternatieven

Een MER bevat ten minste “een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven” (artikel 7.10, eerste lid, onder f, van de Wm).

De eerste fase van de effectrapportage heeft een hoog abstractieniveau en is gericht op de keuze van een ontwikkelingsrichting voor de periode tot 2030. Bovendien verschillen de alternatieven in de jaarlijkse bouwcapaciteit, hetgeen een vergelijking bemoeilijkt. In het effectrapport zal worden aangegeven hoe de vergelijking van alternatieven plaatsvindt. Aan de hand van de beschreven perspectieven zal aan de verschillende aspecten van omgevingskwaliteit aandacht worden besteed.

Op basis van de beschrijving en vergelijking van de alternatieven zal een voorkeursalternatief worden samengesteld, dat in het ontwerp van de ontwikkelingsvisie wordt opgenomen. De argumenten die hebben geleid tot dit alternatief, zullen worden weergegeven. Daarbij zal waar nodig onderscheid worden gemaakt tussen de verschillende delen van de Provincie Flevoland.

7. Aandachtspunten voor de tweede fase van de effectrapportage

Een MER bevat ten minste "een overzicht van de leemten in kennis in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens" (artikel 7.10, eerste lid, onder g, van de Wm).

De eerste fase van de effectrapportage wordt opgesteld op basis van medio 1998 beschikbare kennis. Ongetwijfeld zal op een aantal punten een verdere verdieping van de kennis gewenst zijn. De tweede fase van de effectrapportage biedt daarvoor een gelegenheid.

Mede op basis van de perspectieven kan een overzicht worden gemaakt van de belangrijkste knelpunten die aan het voorkeursalternatief kunnen zijn verbonden. Deze knelpunten kunnen een aandachtspunt vormen in de tweede fase van de effectrapportage.

Bijlage: ontvangen reacties

Hieronder staat een overzicht van de overheden, instanties en particulieren die naar aanleiding van de startnotitie een reactie hebben gestuurd:

1. Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek
2. Schoon Zeewolde
3. Burgemeester en Wethouders van Noordoostpolder
4. Vereniging Natuurmonumenten
5. Burgemeester en Wethouders van Nijkerk
6. Directie Noordwest van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
7. Directie IJsselmeergebied van Rijkswaterstaat
8. Nederlandse Mycologische Vereniging
9. Dijkgraaf en Heemraden van Waterschap Noordoostpolder en van Heemraadschap Fleverwaard
10. Burgemeester en Wethouders van Amersfoort
11. Milieufederatie Flevoland
12. Orion, TOF
13. Consulentenschap Natuur- en Milieu-educatie
14. Burgemeester en Wethouders van Zeewolde
15. Burgemeester en Wethouders van Urk
16. Burgemeester en Wethouders van Harderwijk
17. Burgemeester en Wethouders van Lelystad
18. Commissie voor de milieu-effectrapportage

Een aantal reacties heeft betrekking op de procedure. Een beperkt aantal inhoudelijke reacties is niet in de richtlijnen verwerkt. Hieronder wordt kort op deze reacties ingegaan.

Dijkgraaf en Heemraden van het Waterschap Noordoostpolder en van het Heemraadschap Fleverwaard vragen naar nut en noodzaak van de effectrapportage en geven aan een grotere meerwaarde te zien in toepassing van de m.e.r.-plicht op het niveau van concrete bouwlocaties.

Reactie: het Besluit milieu-effectrapportage 1994 wijst “vaststelling van een ruimtelijk plan dat als eerste in de mogelijke bouw/aanleg voorziet” aan als het m.e.r.-plichtige besluit voor grotere locaties voor woningbouw en bedrijventerreinen. Het Omgevingsplan (en dan met name het Kaderstellend Deel daarvan) zal een dergelijk ruimtelijk plan zijn. In de startnotitie is aangegeven dat een aantal gemeenten voor gemeentelijke besluitvorming reeds een m.e.r.-procedure (hebben) doorlopen. Een aantal locaties (bv. de verdere ontwikkeling van Lelystad, Urk en Emmeloord) zal echter voor het eerst in het Omgevingsplan als “te ontwikkelen” (in de periode tot 2015) worden aangeduid.

Op alle niveaus waarop ruimtelijke besluiten worden genomen, moet rekening worden gehouden met milieu-aspecten. Dit geldt voor het rijksniveau (structuurschema), het provinciaal niveau (streekplan/omgevingsplan) en het gemeentelijk niveau (structuurschets, bestemmingsplan). In de systematiek van het vigerende Besluit milieu-effectrapportage is slechts op één moment sprake van m.e.r.-plicht. In het algemeen blijkt de belangrijkste toegevoegde waarde van het instrument milieu-effectrapportage bij ruimtelijke ordening te liggen op het niveau waarop verschillende locaties (kunnen) worden afgewogen. Dit is mede de reden waarom bij de voorbereiding van de Ontwikkelingsvisie, die kijkt naar de ontwikkeling van Flevoland tot 2030, de eerste fase van de effectrapportage wordt voorbereid. Deze keuze doet vanzelfsprekend niets af aan het feit dat ook bij de uitwerking van de inrichting van gekozen bouwlocaties milieu-aspecten een volwaardige plaats moeten hebben. Deze volwaardige plaats kan binnen de systematiek van de Wet op de Ruimtelijke Ordening ook zonder toepassing van milieu-effectrapportage worden bereikt.

Burgemeester en Wethouders van Noordoostpolder vragen of het wenselijk is een start te maken met de effectrapportage, op een moment waarop nog discussie plaatsvindt over de Discussienota en daarmee over de voorgenomen activiteit.

Reactie: uit de Wet milieubeheer vloeit voort dat het effectrapport samen met het ontwerp van de ontwikkelingsvisie ter visie moet worden gelegd. Dit is voorzien in september 1998. Het interactief proces naar aanleiding van de Discussienota is geëindigd begin juli 1998. De voor de effectrapportage benodigde tijd maakte het onmogelijk de startnotitie eerst na afronding van het interactieve proces openbaar te maken. In de startnotitie is echter aangegeven dat de resultaten van het interactieve proces bij de effectrapportage zullen worden betrokken. Dit is de reden dat de richtlijnen na afronding van dit proces zijn opgesteld.

Verschillende insprekers gaan in op de relatie tussen de effectrapportage en de mogelijkheid dat in Flevoland een luchthaven voor grootschalig luchtverkeer wordt gevestigd.

Reactie: bij de voorbereiding van de startnotitie is ervoor gekozen in de effectrapportage vooralsnog niet uit te gaan van een luchthaven voor grootschalig luchtverkeer, omdat zowel de komst van de luchthaven als de locatie en het gebruik ervan op dit moment onzeker zijn. De provincie Flevoland is van mening dat in beginsel ruimte zou kunnen worden gevonden voor het accommoderen van de in ons land benodigde aanvullende luchthavencapaciteit, namelijk op een locatie in het Markermeergebied. Een algemeen uitgangspunt hierbij is dat de verdere ontwikkeling van de Flevolandse dorpen en steden ongehinderd moet kunnen plaatsvinden.

Indien de rijksoverheid in de toekomst kiest voor het accommoderen van luchthavencapaciteit in de provincie Flevoland, dan zal een aanpassing van het omgevingsbeleid van de provincie Flevoland noodzakelijk zijn. Bij de voorbereiding van de besluitvorming van een luchthaven voor grootschalig luchtverkeer, met de daarbij behorende voorzieningen, zal milieu-effectrapportage een prominente rol spelen (onder meer bij de vaststelling van een structuurschema en bij de benodigde aanwijzingen krachtens de Luchtvaartwet).

De Commissie voor de milieu-effectrapportage constateert dat de aanleiding voor het uitvoeren van een effectrapportage is gelegen in de aanwijzing van grote locaties voor woningbouw en bedrijvigheid en dat een m.e.r.-plicht voor onderdelen van het milieubeleid en waterhuishoudingsbeleid ontbreekt. Zij wijst erop dat voorkomen moet worden dat hierdoor het beleid uit het Milieubeleidsplan en het Waterhuishoudingsplan onvoldoende tot zijn recht komt in het Omgevingsplan.

Reactie: de effectrapportage heeft primair betrekking op de aanwijzing van locaties voor woningbouw en bedrijvigheid en zal daarmee nadrukkelijk aandacht geven aan de mogelijk effecten hiervan. Het ontbreken van een m.e.r.-plicht voor andere onderdelen van het Omgevingsplan leidt echter niet automatisch tot een verminderde aandacht voor en kwaliteit van deze onderdelen. Ook bij de voorbereiding van het vigerende Streekplan, Milieubeleidsplan en Waterhuishoudingsplan was geen sprake van m.e.r.-plicht.

1.

INLEIDING

Provinciale Staten van Flevoland hebben het voornemen een Omgevingsplan vast te stellen. Dit Omgevingsplan zal de huidige drie strategische plannen, Streekplan, Milieubeleidsplan en Waterhuishoudingsplan vervangen. Als onderdeel van het Omgevingsplan zal eerst een Ontwikkelingsvisie worden vastgesteld, waarin de beoogde ontwikkeling van de provincie Flevoland tot het jaar 2030 indicatief wordt beschreven. In een Kaderstellend Deel van het Omgevingsplan zal de visie worden geconcretiseerd en uitgewerkt, waarbij voor wat betreft de stedelijke ontwikkeling wordt gekeken naar de periode tot het jaar 2015. Omdat in het Omgevingsplan nieuwe locaties voor woningbouw en bedrijventerreinen worden aangewezen, is de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) van toepassing. In het op te stellen milieueffectrapport zullen ook andere dan milieueffecten worden beschreven, daarom wordt in het verdere advies gesproken van *effectrapport*.

Bij brief van 23 maart 1998^{3]} is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om te adviseren over de inhoud van het effectrapport. De procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 25 maart 1998^{4]}.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.^{5]}. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Vanuit haar adviserende taak bij milieueffectrapportage, zoals beschreven in de Wet milieubeheer, legt de Commissie in haar advisering het accent op de milieuaspecten. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het effectrapport moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. De Commissie heeft bij het opstellen van het advies gebruik gemaakt van de informatie uit de startnotitie en de "Discussienota Omgevingsbeleid Flevoland", die bij de startnotitie ter visie is gelegd.

Bij het voorbereiden van het Omgevingsplan is sprake van een 'open planproces', waarin uitgebreide inspraak en overleggronden zijn opgenomen. Dit proces was nog gaande op het moment dat de Commissie haar advies uitbracht. Afwijkend van hetgeen gebruikelijk is, heeft de Commissie daarom in dit advies geen rekening kunnen houden met inspraak en adviezen.

Dit advies voor richtlijnen bestaat uit twee delen. Het eerste deel heeft betrekking op het effectrapport bij de Ontwikkelingsvisie 2030, het tweede deel op het effectrapport bij het Kaderstellende Deel tot 2015. Dat Kaderstellende Deel zal pas worden opgesteld nadat een besluit over de Ontwikkelingsvisie is genomen, dus in de loop van 1999. Wanneer het nodig mocht blijken de richtlijnen voor het Kaderstellende Deel toe te spitsen of te actualiseren, zal de Commissie dit aangeven in haar toetsingsadvies over het effectrapport bij de Ontwikkelingsvisie. In dit advies heeft de Commissie voorts nog getracht de gewenste inhoud van het tweede deel van het effectrapport zo goed mogelijk te voorzien.

3 Zie bijlage 1.

4 Zie bijlage 2.

5 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

schouwd als een vertaling op kaart van het opgestelde toetsingskader^{2]} en als de onderlegger voor verdere verstedelijkingsplannen. Het geeft de belangrijkste waardevolle elementen en structuren aan die bij een duurzame en milieubewuste verstedelijking moeten worden ontzien dan wel versterkt.

Kaderstellend Deel 2015

In de tweede fase wordt het gekozen model uitgewerkt en ingevuld voor de periode tot 2015, daarbij uitgaand van het landschapsecologische raamwerk. Voor wat betreft de m.e.r.-plicht gaat het in de effectrapportage om locatiekeuzen voor woningbouw, bedrijventerreinen en glastuinbouw. Preciezere begrenzingen worden bepaald en aanlegvolgorden aangegeven.

De inhoud van het effectrapport kan hier aansluiten bij de normale praktijk van een locatiekeuze-m.e.r.: analyse van locaties in verband met hun inrichtingsmogelijkheden, vergelijken van reële alternatieve locaties, aangeven van milieu-gevolgen, benoemen van het meest milieuvriendelijke alternatief en bepalen van hoofdlijnen voor mitigatie en compensatie.

2 Voor zover de daarin geformuleerde doelstellingen een ruimtelijke neerslag hebben.

2. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Artikel 7.10. lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *“een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd.”*

2.1 Meervoudige doelstelling

Uit de startnotitie valt af te leiden dat in het Omgevingsplan sprake zal zijn van een meervoudige doelstelling, waarin de volgende hoofdelementen een rol spelen:

- ① verdere verstedelijking van Flevoland voor eigen behoefte en voor overloop uit de omringende randstedelijke provincies;
- ② daaraan gekoppelde versterking van de sociale en economische voorzieningenstructuur, tevens inlopen van de achterstand op dit punt;
- ③ zorg voor een blijvend gezond milieu.

In het effectrapport moet de omvang van de verstedelijking voor de planperiode worden gemotiveerd. Daarbij moet zo goed mogelijk onderscheid worden gemaakt tussen de eigen behoefte⁶) en de opvang die aan de omliggende provincies wordt geboden (overloop). Duidelijk moet worden of de omvang van de overloop vooraf wordt vastgelegd, of dat de twee overige doelstellingen voor het bouwprogramma de meest sturende factor vormen.

De doelstellingen dienen verder te worden uitgewerkt op grond van een analyse van knelpunten en potenties in het plangebied en een analyse van de bestaande beleidsuitgangspunten. Hiervoor bevatten paragraaf 2.2 en 3.1 adviesrichtlijnen.

2.2 Probleemanalyse bestaande situatie

In het effectrapport moeten de bestaande en toekomstige knelpunten in het plangebied worden beschreven. Voor de volgende punten moet in hoofdlijnen worden beschreven wat de huidige situatie is en de te verwachten autonome ontwikkeling en welke knelpunten aanwezig zijn of kunnen worden voorzien.

Stedelijke functies

- locatie en kwaliteit van de huidige stedelijke functies in het plangebied;
- differentiatie in aanbod van woonmilieus, bedrijventerreinen en recreatievoorzieningen;
- beschrijving en waardering van de voor de stedelijke functies te onderscheiden structuren;
- woon-werkbalans, (ruimtelijke) vestigingsfactoren, ligging ten opzichte van economische zwaartepunten;
- autonome ontwikkeling van de onderscheiden functies.

6 Voor zover termen als 'eigen behoefte' en 'overloop' in de huidige bestuurlijk-maatschappelijke constellatie nog te hanteren zijn.

Kwaliteit van het woonmilieu

- geluid- en risicozones (verkeer, vliegveld, industrieterreinen);
- kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen;
- aanwezigheid, bereikbaarheid en belevingswaarde van natuur- en recreatiegebieden (in het bijzonder geïntegreerd in of in de nabijheid van woongebieden);
- visueel-ruimtelijke aantrekkelijkheid van het woongebied.

Mobiliteit en verkeer

- ligging, functie (ontsluitend/verbindend, personen/goederentransport) en belasting (intensiteiten) van bestaande hoofdinfrastructuur en (reeds zekere) geplande uitbreidingen;
- bestaande mobiliteit op het gebied van personen- en goederenvervoer in termen van omvang, belangrijkste relaties (intern en extern), afgelegde afstanden en vervoerswijzekeuze, alsmede de autonome groei hierin;
- bestaande problemen in het functioneren van de verkeersinfrastructuur in termen van ontbrekende schakels, aanzienlijke onbalansen in benutting, structurele congestie en verkeersonveiligheid.

Functies landelijk gebied en open water

- huidig landbouwkundig gebruik naar type en autonome ontwikkeling;
- omvang en ontwikkeling van oppervlaktewater- en grondwaterwinning;
- gebruik van het grote open water en de bijbehorende buitendijkse oeverzones;
- functies van de bosgebieden naar type en autonome ontwikkeling;
- recreatievoorzieningen in het landelijke gebied.

Bodem en water

- bestaande verontreiniging van bodem en water door bestrijdingsmiddelen en meststoffen, alsmede verdroging als gevolg van bepaalde vormen van landbouwkundig gebruik;
- functioneren en beheer van grondwatersystemen (met bijzonder aandacht voor de ligging van de kwelgebieden), invloed op landbouw en ecosystemen;
- ligging en beheer (in hoofdlijnen) van oppervlaktewatersystemen, invloed op de landbouw, ecosystemen en het woon- en leefmilieu;
- tempo van maaiveldafval en verzilting.

Natuur en landschap

- gebieden met een natuurfunctie en habitats van beschermde soorten en doelsoorten voor het (provinciale) natuurbeleid;
- bestaande en gewenste (landschaps)ecologische relaties ook met gebieden buiten de provincie;
- ligging en functioneren van ecohydrologische systemen en de invloed die ze ondervinden van landbouw en waterwinning;
- ligging van bodembeschermingsgebieden, stiltegebieden en gebieden met een status in verdragen en beleid gericht op natuurbescherming;
- voorkomen en ontwikkelingsgraad van natuur in de landbouw- en bosgebieden en in de stedelijke gebieden;

- karakteristieke of belangrijke landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische elementen en structuren⁷];
- schaal en opbouw van het landschap (grote monofunctionele elementen).

Energie, grondstoffen en afvalstoffen

- aandeel duurzame water-, energie- en grondstoffenvoorziening;
- kringlopen, afvalaanbod en (duurzame) verwijderingsstructuur.

2.3 Analyse van gebiedsspecifieke potenties

Flevoland is een provincie die nog aan het begin van zijn ontwikkeling staat. Veel specifieke kennis over de gebiedskenmerken moet nog worden opgebouwd. Daarom is het van belang de planvorming te benaderen vanuit de potenties van het gebied. Welke kansen liggen er voor de ontwikkeling van bepaalde functies? Hoe wordt voorkomen dat bijzondere potenties onbedoeld worden afgesneden? In het effectrapport moet worden aangegeven welke specifieke mogelijkheden in Flevoland aanwezig zijn die verder kunnen worden benut en uitgebouwd. Daarbij gaat het in het bijzonder om het identificeren van gebieden waar vanwege de gebiedsspecifieke kenmerken goede mogelijkheden aanwezig zijn om toekomstige opgaven en knelpunten vanuit een bepaalde visie op te lossen. Dergelijke visies zouden naar het oordeel van de Commissie in Flevoland vooral betrekking moeten hebben op:

- ① beheersen van de (auto)mobiliteit door plaatselijke intensivering van stedelijke functies, werkgelegenheidsontwikkeling en aanleg van transferia;
- ② kwaliteit van het woon-, recreatie- en leefmilieu in het bijzonder door verweving en natuurontwikkeling;
- ③ gebiedsgericht integraal waterbeheer;
- ④ duurzaam energie-, grondstoffen- en afvalstoffenbeleid.

Paragraaf 4.3 bevat een verdere uitwerking hiervan.

⁷ De spanning tussen de bestaande orthogonale verkavelingsstructuur en de eeuwenoude bodemkundige en archeologische patronen, die grillig van vorm zijn, bieden een uitstekende inspiratiebron voor het ruimtelijk ontwerpen.

3. BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Beleid- en toetsingskader

Kort moet worden aangegeven welke bestuurlijk vastgelegde randvoorwaarden van de overige⁸⁾ overheden gelden bij het opstellen van het Omgevingsplan. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn vastgelegd.

Vervolgens dient een overzicht te worden gemaakt van het beleid dat de provincie tot dusver heeft geformuleerd in bijvoorbeeld het vigerende streekplan, het waterhuishoudingsplan en het milieubeleidsplan. Nagegaan wordt:

- of de hierin vermelde beleidsuitgangspunten nog actueel zijn;
- of ze geschikt zijn voor het toetsingskader in het effectrapport;
- of en hoe ze verder moeten worden geoperationaliseerd of geconcretiseerd.

Vervolgens kan worden gezien welk nieuw beleid moet worden toegevoegd.

Door op deze manier te werken⁹⁾ wordt een duidelijke relatie gelegd naar het eerdere beleid en wordt de beleidscontinuïteit duidelijk ondanks de overgang naar een andere (integrale) planvorm.

Wat betreft het milieu adviseert de Commissie in het toetsingskader (voor zover op het abstractieniveau van het Omgevingsplan mogelijk) de volgende punten te verwerken:

bodem

- mate waarin verschillen in de bodemopbouw en -samenstelling van invloed zijn op een functietoekenning of -wijziging;
- mate waarin afremming van de bodemdaling wordt bereikt, dan wel bodemdaling wordt benut (voor natuurontwikkeling);

water

- mate waarin verdroging in (natte) natuurgebieden wordt tegengegaan;
- mate waarin het volume van inlaatwater wordt verminderd, voor zover dat ingelaten water een negatief effect heeft op de waterkwaliteit en op het functioneren van de natuurgebieden;
- mate waarin diepe grondwaterwinning vervangen kan worden door ondiepe grondwaterwinning (bijvoorbeeld dijkkwel) of oppervlaktewaterwinning;
- mate waarin nagestreefde waterkwaliteitsnormen haalbaarder worden;

natuur

- mate waarin bestaande natuurgebieden, waaronder ook de bosgebieden, ecologisch beter kunnen functioneren (bijvoorbeeld door betere waterkwaliteit, buffervorming, opname in verbindingszone etc.);
- mate waarin het areaal aan bestaande natuurgebieden wordt uitgebreid en door vergroting van de omvang de 'robuustheid' toeneemt;

8 Hierbij gaat het voornamelijk om het rijksbeleid. Maar ook gemeentelijk beleid kan, waar relevant, in de beschouwing worden betrokken. In het effectrapport moet verder worden aangegeven hoe de gemeentelijke planvorming voor Almere-Hout in het provinciale beleid wordt verwerkt.

9 Het effectrapport hoeft alleen de resultaten van dit werkproces te bevatten.

- mate waarin het watersysteem ontwikkeld wordt tot een biologisch gezond water-ecosysteem (zowel binnen- als buitendijks) als duurzame drager voor natuur in Flevoland;
- mate waarin menging of scheiding van natuur ten opzichte van andere functies tot stand komt in de gebieden waarin menging dan wel scheiding wenselijk is;

landschap

- mate waarin in de plannen aanleiding wordt gegeven tot herstructurering van de bosgebieden (zie ook pagina 12 van dit advies);
- mate waarin cultuurhistorisch belangrijke elementen en structuren kunnen worden ingepast;

mobilititeit

- mate waarin (en de maatregelen waardoor) de geraamde groei van de automobiliteit kan worden afgeremd;
- mate waarin (en de maatregelen waardoor) het autogebruik wordt omgeboogen tot het benutten van milieuvriendelijker vervoerswijzen;
- mate waarin de behoefte aan nieuwe vervoersinfrastructuur wordt beïnvloed;
- mate waarin wordt bijgedragen aan het verbeteren van de verkeersveiligheid;

woonmilieu

- mate waarin de kans aanwezig is dat bestaande of toekomstige bewoners hinder ondervinden door verkeer, geluid, stank of onveiligheid;
- mate waarin de nieuwe woonmilieus aansluiten bij de huidige en toekomstige vraag;

energie, grondstoffen en afvalstoffen

- mate waarin de kansen ontstaan om tegemoet te komen aan de doelstelling om meer duurzame grondstoffen en energiebronnen te gebruiken en afvalstoffen te beperken;

flexibiliteit en toekomstwaarde

- mate waarin ruimte is voor afwijkingen in het geraamde groeitempo en verdere doorgroei op lange termijn zonder dat dit leidt tot duidelijk ongunstige ontwikkelingen voor het milieu.

3.2 Te nemen besluiten

In de startnotitie staat dat het effectrapport wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over het Omgevingsplan Flevoland. Dit Omgevingsplan vervangt het huidige Streekplan, Milieubeleidsplan en Waterhuishoudingsplan. Er zal sprake zijn van een gefaseerde besluitvorming met een gefaseerde m.e.r. Allereerst zal een Ontwikkelingsvisie voor 2030 worden vastgesteld met een indicatief karakter. Daarna volgt het zogenaamde Kaderstellende Deel van het Omgevingsplan. Hierin wordt de ontwikkelingsvisie uitgewerkt voor de periode tot 2015.

Deze procedurele informatie kan in het effectrapport worden overgenomen. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdspad de besluitvorming geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.

4.

VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1

Algemeen

Het m.e.r.-plichtige besluit in het Omgevingsplan betreft de keuze van locaties voor de aanleg van grote woongebieden, bedrijventerreinen en glastuinbouwgebieden. In de startnotitie staat dat m.e.r.-plichtige activiteiten als de aanleg van hoofdwegen en railverbindingen in het Omgevingsplan slechts indicatief zullen worden aangegeven, waardoor de m.e.r.-plicht hiervoor niet aan het Omgevingsplan wordt gekoppeld. Tegelijkertijd wordt de noodzaak of wenselijkheid van dergelijke infrastructuur wel in het Omgevingsplan bepaald. Dit vloeit immers in hoge mate voort uit de besluiten over de verdere verstedelijking. Om die reden dienen de gevolgen die voortvloeien uit de noodzaak tot aanleg van nieuwe infrastructuur in het effectrapport voldoende aandacht te krijgen. Een complicerende factor is dat aanleg van bepaalde verbindingswegen, waarvan in de verstedelijkingsmodellen wordt uitgegaan, zoals bijvoorbeeld de verbinding naar de A9, ingrijpende gevolgen zullen kunnen hebben op het grondgebied van aangrenzende provincies. Ook deze gevolgen zullen op enigerlei wijze in het effectrapport in beeld moeten komen.

Het eerste deel van het Omgevingsplan gaat overigens nog niet over het aanwijzen van concrete locaties, maar over het vaststellen van een visie op de verdere ontwikkeling van Flevoland tot 2030 en het aangeven van het daarbij behorende ruimtelijke model. In de startnotitie staan drie alternatieve modellen voor de toekomstige stedelijke ontwikkeling van Flevoland.

De keuze van de in het effectrapport te beschrijven alternatieven moet worden gemotiveerd evenals de (eventuele) selectie van een voorkeursalternatief. Beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is verplicht. De Commissie levert in dit hoofdstuk een methodiek aan om de milieu-inbreng in de startnotitiemodellen te versterken en om te komen tot een model, het zogenaamde meest milieuvriendelijke alternatief, waarin de zorg voor het milieu centraal staat. Bij het ontwikkelen van het meest milieuvriendelijke alternatief moet een 'actieve' aanpak worden gevolgd. Hiermee wordt bedoeld, dat toepassing van de beste bestaande mogelijkheden voor milieubescherming en -verbetering bij de ontwikkeling van dit alternatief als uitgangspunt wordt genomen.

Het meest milieuvriendelijke alternatief moet wel realistisch¹⁰⁾ zijn. Het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn competentie liggen.

4.2 Alternatieve modellen

De startnotitie¹¹⁾ gaat uit van de volgende alternatieve modellen:

① Alternatief "Suburbaan"

In dit alternatief staan ruimte en groen centraal. Het beleid richt zich op behoud en uitbouw van suburbane kwaliteiten, ruimte voor parklandschap-achtige ontwikkelingen en versterking van de toeristisch-recreatieve dimensie. Er is een beperkte werkgelegenheidstoename en een terughoudende stedelijke ontwikkeling van rond de 2000 woningen¹²⁾ per jaar, waarbij elke gemeente globaal voor de eigen behoefte kan bouwen.

② Alternatief "Compacte stad"

Dit alternatief kenmerkt zich door een sterke scheiding tussen stad en land. Wonen, werken en recreëren vinden geconcentreerd plaats in stedelijke eenheden, met name in Almere, Lelystad, Dronten en Emmeloord. De bebauwingsdichtheid is hoog. Uitgegaan wordt van een groei van 3500 woningen per jaar. Er zal 360 ha bedrijventerrein nodig zijn.

③ Alternatief "Stedelijk netwerk"

In dit alternatief vindt verstedelijking gebundeld plaats langs uitgebouwde infrastructuur. Belangrijke verstedelijkingsassen worden de spoorlijn van Almere naar Amersfoort en de IJmeerspoorlijn. Er is een diversiteit aan verstedelijkingsvormen (en dichtheden) binnen corridors. Verstedelijking wordt gekoppeld aan de uitbouw van de ecologische en groenstructuur. Dit alternatief kan ruimte bieden aan 4000 woningen per jaar. Verder moet ruimte worden gezocht voor ten minste 360 ha bedrijventerrein.

De Commissie is van mening dat in deze modellen de sociaal-ruimtelijk invalshoek centraal staat. De m.e.r. moet worden gebruikt om het milieubelang in deze alternatieven duidelijker te profileren, alsmede om na te gaan welk ontwikkelingsmodel de voorkeur zou verdienen, indien aan het milieubelang prioriteit wordt gegeven. Hierover bevat de volgende paragraaf adviesrichtlijnen.

-
- 10 Onder 'realistisch' wordt ook verstaan dat er niet allerlei (tegen de maatschappelijke ontwikkeling in gericht) overheidsingrijpen, geboden en verboden nodig zijn om de ontwikkeling tot stand te brengen.
- 11 Tijdens overleg met het bevoegde gezag is de Commissie medegedeeld dat - in afwijking van de startnotitie - de vliegveldscenario's niet in het effectrapport zullen worden uitgewerkt. Wanneer er zich in de besluitvorming over een nieuw vliegveld ontwikkelingen voordoen die voor de planvorming van Flevoland van wezenlijk belang zijn, zal een nieuwe planprocedure worden gestart. De Commissie heeft in haar advies met deze informatie rekening gehouden.
- 12 De relatie tussen de verstedelijkingsvisie en het aantal te bouwen woningen zou naar het oordeel van de Commissie beter moeten worden gemotiveerd.

In het effectrapport dienen enkele visies te worden uitgewerkt voor een verdere ontwikkeling van Flevoland, waarin milieudoelstellingen het belangrijkste uitgangspunt vormen. Hiertoe geeft de Commissie de volgende aanzet.

Visie wonen-werken-mobiliteit

Met de geplande grootschalige uitbreiding van de woningvoorraad groeit de beroepsbevolking in Flevoland snel. Het is belangrijk dat werkgelegenheid en voorzieningen met deze ontwikkeling gelijke tred houden. Nieuwe voorzieningen en werkgebieden moeten centraal en goed bereikbaar zijn gesitueerd. Mits de aanleg en invulling (toelatingsbeleid) van werkgebieden op milieuverantwoorde wijze plaats vindt, draagt het bij tot de kwaliteit van het woonmilieu in Flevoland door het beperken van de woon-werkafstand¹³) en vooral tot beheersing van de groei van de mobiliteit.

De grote omvang en het snelle tempo van de stedelijke groei in het 'nieuwe land' Flevoland bieden relatief goede mogelijkheden om gebruik van collectief vervoer te bevorderen. Belangrijk daarbij is om gebruik van verschillende vormen van vervoer in een keten van verplaatsingen naadloos op elkaar te laten aansluiten. Dat vraagt om de ontwikkeling van verschillende aan elkaar verknoopte vervoersnetwerken met strategisch gelegen overstappunten. De auto en andere vervoersmodaliteiten (trein, lichte rail, bus, fiets, deeltaxi etc.) zijn daarbij eerder aanvullend dan concurrerend. Het doordacht ontwikkelen van netwerken, verknopingspunten en nieuwe vormen van dienstverlening (bijvoorbeeld vervoer over water) kan op langere termijn een substantiële bijdrage leveren aan beperking van de groei van de automobilititeit.

In het effectrapport zou moeten worden uitgewerkt op welke wijze in de toekomst het reizen in Flevoland in multimodale ketens kan worden bevorderd vanuit een visie op ruimtelijke ontwikkeling (waaronder ABC-locatiebeleid), mobiliteitsstromen, kansrijke relaties voor collectief vervoer, verbinding van ontsluitende en verbindende systemen zonder dat dit leidt tot een extra toename van de verplaatsingsbehoefte. Daarbij ligt het accent in de zuidwestzijde van de provincie (Oostflankstudiegebied). Vanwege de grootschaligheid van de nieuwe ontwikkelingen bestaan er verder goede mogelijkheden voor het realiseren van duurzame energie- en afvalstoffenstructuren in het bijzonder in de collectieve sfeer.

In deze visie ligt het accent op het beperken van de automobilititeit en zuinig ruimte- en grondstoffengebruik door principes van nabijheid en dubbel grondgebruik in de gebouwde omgeving (bijvoorbeeld voor parkeren en dienstverlening).

Visie wonen-groen-recreatie

In gebieden met toekomstige verstedelijking kan natuurontwikkeling plaats vinden door de aanleg van openbare groenstructuren in de te bebouwen gebieden zelf, door aanpassingen in de waterhuishouding en door het aanleggen/uitbreiden van een aansluitende groene en blauwe dooradering in het landelijke gebied

13 Door het sneller wisselen van banen, meerverdienerschap, meerbanigheid, deeltijdwerk en telewerken laten mensen zich bij hun woonplaatskeuze steeds meer leiden door hun voorkeuren voor een bepaalde woonomgeving dan door hun werkplek. De woon-werkmobiliteit neemt hierdoor toe. Deze tendens wordt enigszins tegengegaan doordat bedrijven ertoe neigen zich te vestigen bij plekken die door de meeste mensen als aantrekkelijke woonomgevingen worden beschouwd.

als onderdeel van de verstedelijking (ook in organisatorische en financiële zin). Op deze wijze komen deze groen/blauwe structuren tot stand in een tempo dat is gerelateerd aan de snelheid van de stedelijke ontwikkeling. Voor agrarische gebieden die (via een groene dooradering) goed ontsloten zijn vanuit woongebieden kunnen nieuwe perspectieven ontstaan voor een op de stedelijke markt gerichte verbreding van de bedrijfsvoering (benutten van erf en land als toeristisch-recreatief product, verkoop van milieuvriendelijk geteelde, dagverse producten, verhuur of verkoop van percelen voor hobbyboeren etc.) De recreatieve functies worden niet zozeer verbonden met speciaal daarvoor ingerichte gebieden, maar zijn aanwezig in de directe woonomgeving. De groene dooradering biedt ten opzichte van de landbouwgronden een contrastrijke afwisseling tussen open en gesloten met een grote randlengte.

In Flevoland komen grote bosgebieden voor die eenvormig zijn in ouderdom, boomsoortenkeuze en ruimtelijke vormgeving. Met het ouder worden van de bossen ontstaat de behoefte om meer differentiatie aan te brengen en daarmee de natuur-, gebruiks- en belevingswaarde te vergroten. Omdat de ontwikkelingssnelheid van de bossen in Flevoland op de vruchtbare bodem zo groot is, kunnen verschillende ontwikkelingsstadia in enkele decennia worden bereikt, waar dat op de hogere zandgronden aanmerkelijk meer tijd kost. De ontwikkeling van een natuurlijk bosmozaiek is het meest kansrijk, wanneer dat wordt gecombineerd met maatregelen gericht op vernatting¹⁴). In gevarieerde bossen ontstaan grotere potenties voor natuur en recreatie en mogelijk zelfs voor woningbouw.

Voor de nabijgelegen dichtbevolkte Randstad biedt Flevoland bovendien mogelijkheden voor de ontwikkeling van een aantrekkelijke toeristisch-recreatieve omgeving die, complementair aan het Veluwemassief op het aangrenzende oude land, gebaseerd kan worden op het thema water. De recreatieve ontwikkeling kan net als bij de verstedelijking de motor zijn voor kwaliteitsgroei. Gecombineerd gebruik van het water voor meerdere functies (natuur, oppervlaktewaterwinning, recreatie) zou hierbij het leidend principe moeten zijn. De bestaande en potentiële waterkwaliteit bepaalt waar de accenten moeten komen te liggen. Waar gecombineerd gebruik niet mogelijk is, moeten keuzes worden gemaakt, zowel op het land als bij het grote open water (zie visie natuur-water-landbouw). Bij water- en energievoorziening alsmede bij afvalstromen zijn kleinschalige kringlopen het uitgangspunt. In deze visie past een actieve betrokkenheid van de bewoners en gebruikers.

De basisgedachte achter de visie is dat ruim wonen in een groene omgeving door gecombineerd gebruik van grond voor verschillende functies toch tot een zekere mate van zuinig ruimtegebruik leidt, terwijl de stedelijke ontwikkeling sturing geeft aan behoud en versterking van de kwaliteit van de groene ruimte.

Visie natuur-water-landbouw

Het water en bodemsysteem in Flevoland beschikt over een aantal unieke kenmerken. Zo ligt langs de oostrand van de provincie een zone met kwelwater van uitstekende kwaliteit. Ook ter hoogte van het Knarbos ligt een belangrijk kwelvenster. Dit kwelwater heeft belangrijke potenties voor waterconservering en natuurontwikkeling omdat in Nederland kwel van kwalitatief goed water in natuurgebieden zeldzaam is.

14 Hiernaar is in opdracht van de provincie Flevoland reeds onderzoek verricht: Van der Kooij et al. 1998, Vernatting Randmeerbossen Flevoland.

In het verleden is er bij de inrichting van de polders, met name in zuidelijk en oostelijk Flevoland, relatief veel ruimte gelaten voor natuur. Op vruchtbare zavel- en zeekleibodems wordt in Nederland zelden natuurontwikkeling toegelaten, maar de grondsoort maakt een uitbundige moeras- en bosontwikkeling mogelijk. De betekenis van deze gebieden voor de (avi)fauna wordt versterkt door de ligging nabij de grote meren die Flevoland omringen en die in ecologisch opzicht ook (inter)nationaal een steeds belangrijker functie krijgen.

De toenemende daling van maaiveld en polderpeil vormt een bedreiging voor de kwaliteit van water en natuur en een belemmering voor verdere kwaliteitsgroei. Ten opzichte van de huidige situatie zijn er belangrijke verbeteringen mogelijk in de waterhuishouding door waterconservering, verminderde drooglegging en reductie van grondwaterwinning. Aangezien verduurzaming van de waterhuishouding vanwege de landbouwkundige functie niet voor heel Flevoland haalbaar is, moeten de gebieden zorgvuldig worden gekozen. Op basis van de potenties van bodem en water moet worden vastgesteld waar zones voor grootschalige akkerbouw en intensieve teelten en zones voor verstedelijking, recreatie en biologisch-dynamische landbouw een plaats krijgen. Beide zones krijgen aparte waterhuishoudingssystemen met als eis dat de hoofdvaarten die als gemeenschappelijke boezems functioneren voor beide systemen aan minimumkwaliteitseisen dienen te voldoen. In de drie polders kan dat leiden tot verschillende ruimtelijke zoneringen die dienen te zijn afgestemd op de karakteristieke verkavelingspatronen. Ook in deze visie dient een beeld te worden gegeven van energie- (wind, zon) en afvalstructuren, in het bijzonder toegespitst op het landelijke gebied.

Visie duurzame energiehuishouding en grond- en afvalstoffenbeheer

In algemene zin gaat het in deze visie om het onderzoeken van mogelijkheden tot het beperken van het verbruik en een relatieve toename van het gebruik van duurzame grondstoffen en energiebronnen. Het leidingverloop van energie- en watervoorziening moet efficiënt zijn. Gebruik van niet vernieuwbare grondstoffen moet worden beperkt en hergebruik van afvalstoffen gestimuleerd. Hiervoor is reeds aangegeven dat de accenten in de aanpak per visie en deelgebied verschillen.

Per regio of deelgebied zou moeten worden bepaald welke visie het meest geschikte aanknopingspunt biedt voor een duurzame toekomstige ontwikkeling. Samenvoeging van de deelgebiedvisies leidt tot het ontstaan van het meest milieuvriendelijke alternatief "Duurzaam Flevoland 2030", waarin het milieubelang de grootste prioriteit heeft. Elementen eruit kunnen worden toegevoegd aan de modellen uit de startnotitie. Het meest milieuvriendelijke alternatief zou vervolgens moeten worden 'terugvertaald' naar een zogenaamd landschapsecologisch raamwerk. Dat geeft de belangrijkste waardevolle elementen en structuren aan die bij de verdere verstedelijking moeten worden ontzien en versterkt. Het kan worden gezien als een ruimtelijke vertaling van het opgestelde milieutoetsingskader. Dit raamwerk is randvoorwaardenstellend aan en richtinggevend voor de verdere ontwikkeling. Het voordeel van het opstellen van een dergelijk raamwerk is dat niet hoeft te worden uitgegaan van een vast verstedelijkingsprogramma, maar dat toekomstige ontwikkelingen van verschillende omvang hierin een plaats kunnen krijgen.

4.4 Nulalternatief

Naar de mening van de Commissie is er geen reëel nulalternatief, omdat er in Flevoland in ieder geval ruimte moet worden gevonden voor verdere verstedelijking. Een nulalternatief hoeft daarom niet te worden beschreven.

5. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVE MODELLEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

Aan de hand van het opgestelde toetsingskader moeten de alternatieve modellen worden beoordeeld en onderling vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop de alternatieven verschillen. Wanneer de alternatieven verschillen in capaciteit (aantal woningen en ruimte voor bedrijvigheid) dient in het effectrapport te worden aangegeven hoe desondanks een zinvolle onderlinge vergelijking op effecten mogelijk is. Er kan immers worden verwacht dat modellen met een grotere plan-capaciteit ingrijpendere gevolgen zullen hebben.

Mits de milieudoelstellingen in het toetsingskader voldoende expliciet en uitgebreid zijn geformuleerd hoeft in dit strategische deel van het effectrapport geen beschrijving te staan van de milieugevolgen per alternatief maar kan worden volstaan met het vergelijken van de alternatieven op 'doelbereik'.

De vergelijking mondt uit in een gemotiveerde (bestuurlijke) keuze voor het voorkeursalternatief. Omdat door deze keuze duidelijk wordt waar de prioriteiten liggen, kan het toetsingskader verder worden aangescherpt ten behoeve van het verdere besluitvormingsproces. Aansluitend daarop kan een overzicht worden gegeven van de belangrijkste toekomstige milieuknelpunten. Deze knelpunten vormen de aandachtspunten bij het tweede deel van het effectrapport.

6. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Het zijn punten waarnaar in de loop van de verdere procedure gericht informatie moet worden verzameld.

7. INLEIDING OP DEEL II

Het tweede deel van het effectrapport bij het Kaderstellende Deel tot 2015 zal pas worden opgesteld nadat een besluit is genomen over de Ontwikkelingsvisie en is gepland voor 1999. Wanneer het nodig mocht blijken de richtlijnen voor het Kaderstellende Deel toe te spitsen of te actualiseren, zal de Commissie dit aangeven in haar toetsingsadvies over het effectrapport bij de Ontwikkelingsvisie. Ook bestaat de mogelijkheid om alsnog een apart aanvullend advies op te stellen. In dit advies heeft de Commissie vooralsnog getracht de gewenste inhoud van het tweede deel van het effectrapport zo goed mogelijk te voorzien.

8. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN

8.1 Probleemstelling en doel

In het effectrapport deel II dient te worden aangegeven voor welke m.e.r.-plichtige activiteiten het uiteindelijk wordt opgesteld. In dit advies wordt conform de startnotitie rekening gehouden met locatiekeuzen voor woningbouw, bedrijventerreinen en glastuinbouwgebieden. Ook in het effectrapport deel II is het gestelde in paragraaf 4.1 over het meebescheren van de gevolgen van de nieuwe infrastructuur van toepassing.

In het effectrapport dient te worden beschreven van welk bouwprogramma voor de periode 2000-2015 wordt uitgegaan.

Bij de bedrijventerreinen dient onderscheid in A-, B- en C-locaties ("Werkdokument Geleiding van de mobiliteit door een locatiebeleid voor bedrijven en voorzieningen") te worden gemaakt.

Bij de woningbouw dient een beschouwing te worden gewijd aan de keuze van de te hanteren woningdichtheden in relatie tot de gewenste woonmilieus.

Bij de glastuinbouw moet inzicht worden gegeven in te hanteren beleid (groot-schalige ontwikkeling met collectieve voorzieningen of kleinschaliger van opzet) en in het geraamde bruto en netto ruimtebeslag.

Het effectrapport dient een indicatie te geven van de onzekerheidsmarges in de behoefteramingen.

In het kader van de probleemanalyse moet worden geresumeerd welke belangrijkste milieuknelpunten (zie hoofdstuk 5) om een oplossing vragen.

8.2 Vigerend beleid en (genomen) besluiten

Nagegaan moet worden of het overzicht van relevant vigerend overheidsbeleid uit het eerste deel van het effectrapport (zie paragraaf 3.1 van dit advies) nog moet worden aangevuld of geactualiseerd. Dat geldt ook voor de passages over de te nemen besluiten.

9. VOORGENOMEN ACTIVITEITEN EN ALTERNATIEVEN

9.1 Alternatieven

Bouwstenenmethode

Het effectrapport deel II zal zich naar verwachting richten op locatiekeuzen die passen binnen het in het Omgevingsplan gekozen verstedelijkingsmodel en het landschapsecologische raamwerk. Verder zijn duidelijkere begrenzingen van de locaties en faseringskeuzen aan de orde. Hiervoor kunnen varianten worden benoemd, die de bouwstenen vormen voor een op te stellen voorkeursalternatief en meest milieuvriendelijk alternatief.

Bij het meest milieuvriendelijke alternatief dient in ieder geval te worden onderzocht met welke bouwstenen de milieudoelstellingen worden gerealiseerd die in deel I van de effectrapportage belangrijk werden geacht.

Informatie per alternatief

Het effectrapport dient per alternatief op kaart een schets te geven van de toekomstige configuratie van wonen-werken-voorzieningen-recreëren-verplaatsen binnen het ontwikkelde landschapsecologische kader. De informatie per model moet zo zijn uitgewerkt dat het mogelijk wordt een goede voorspelling te geven van de te verwachten gevolgen en de noodzaak voor mitigatie of compensatie. Voor de woongebieden en vooral voor de bedrijventerreinen en glastuinbouwgebieden moet daarom een standaard-opzet worden geschetst wat betreft aard en omvang, productierichting, benodigde ingrepen (ontwatering, ophoging), bebouwingsdichtheid, bouwhoogte, zonering, contouren etc. Bij de bedrijvenlocaties dient de aard van het terrein (A, B, C) duidelijk te zijn en dient te worden aangegeven of er ruimte is voor categorie 5 en 6 bedrijven.

Op basis van dit soort gegevens kan een indicatie worden gegeven van de te verwachten milieugevolgen. Er moet informatie beschikbaar komen over:

- ruimtebeslag, mate van functiemenging, indicatie van versteningspercentage en gecombineerd grondgebruik;
- verkeersontsluiting van woon- en werklocaties en mogelijkheden voor langzaam verkeer en collectief vervoer;
- te verwachten knelpuntsituaties op het gebied van hinder voor bestaande en toekomstige inwoners;
- ligging en functie van hoofdtransport-assen en overstappunten;
- aansluiting van bedrijventerreinen op multi-modale netwerken (water, weg, rail);
- geplande routes voor gevaarlijke stoffen.

Ervan uitgaand dat voor de verkeersinfrastructuur, indien m.e.r.-plichtig, in een later stadium een tracé-m.e.r. wordt uitgevoerd, is het in dit effectrapport niet noodzakelijk tracéalternatieven te onderzoeken.

De onderlinge afhankelijkheid in omvang en tijd van aanleg/openstellen van openbaar vervoervoorzieningen en woningbouw en bedrijventerreinlocaties dient wel te worden aangegeven.

9.2 Mitigerende en compenserende maatregelen

In het effectrapport dient te worden ingegaan op noodzakelijke mitigerende maatregelen op inrichtingsniveau in het bijzonder wanneer deze een gevolg zijn van de gemaakte locatiekeuze. Hierdoor wordt duidelijk welke maatregelen als gevolg van de op door de provincie gemaakte locatiekeuze in een later stadium, in de gemeentelijke besluitvorming moeten worden uitgewerkt.

Als de activiteit effecten heeft in één of meerdere gevoelige gebieden zoals aangegeuid in het Structuurschema Groene Ruimte^{15]} of internationale verdragen, dan gelden beschermingsformules.

In het effectrapport moet staan of de beschouwde alternatieven, ook na het treffen van mitigerende maatregelen, wezenlijke waarden in deze gebieden aantasten. Als dat risico niet kan worden uitgesloten, moet worden aangegeven:

- ① of er een zwaarwegend maatschappelijk belang is voor de keuze van een bouwlocatie en een daarvoor benodigde ontsluiting in of nabij de gevoelige gebieden;
- ② of er alternatieven mogelijk zijn waarbij geen wezenlijke waarden worden aangetast;
- ③ welke fysieke compenserende maatregelen bij de alternatieven genomen kunnen worden, indien ook na het treffen van mitigerende maatregelen wezenlijke waarden worden aangetast^{16]}.

9.3 Nulalternatief

Aangezien bouwactiviteiten in de periode tussen 2000 en 2015 in ieder geval zullen plaats vinden, hoeft geen nulalternatief te worden uitgewerkt. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling zonder grootschalige bouwactiviteiten tot 2015 als referentie (zie hoofdstuk 10).

15 PKB deel 4, blz. 64.

16 Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de volgende publicatie: Ministerie LNV, Directie Groene Ruimte en Recreatie: *Uitwerking compensatiebeginsel SGR*, oktober 1995.

10.

BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

10.1

Algemeen

Gebruik makend van de informatie uit deel I van het effectrapport moet de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de geplande grootschalige bouwactiviteiten plaats vinden. Bij deze beschrijving moet het effectrapport uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Dat laatste geldt niet wanneer deze besluiten direct samenhangen met de voorgenomen activiteit, zoals bijvoorbeeld rijksbesluiten over de aanleg van nieuwe verkeers- en railinfrastructuur. Resultaten van relevante inmiddels afgeronde m.e.r.'s dienen bij de beschrijving van de bestaande milieusituatie te worden betrokken (bijvoorbeeld inzake de grondwaterwinning in Flevoland). Ook dient te worden ingegaan op de resultaten uit de Oostflankstudie.

Voor een beschrijving in hoofdlijnen dient de hele provincie (land en water) als studiegebied te worden beschouwd en de aangrenzende provincies voor zover daar belangrijke gevolgen kunnen optreden. Als referentie voor het beschrijven van de milieugevolgen van concrete locatiekeuzen kan zo nodig meer in detail worden ingegaan op de locatie zelf en de directe omgeving. Het effectrapport moet duidelijke kaarten bevatten van de gevoelige objecten, beschermde gebieden en andere belemmeringen voor verdere verstedelijking.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten, kansen en mogelijkheden aandacht worden besteed;
- behalve directe effecten moeten ook de afgeleide effecten worden beschreven in het bijzonder van de aanleg van de benodigde verkeersinfrastructuur;
- bij prognoses voor mobiliteit en ruimtegebruik moeten de aannamen, onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in de gebruikte gegevens worden vermeld, alsmede de resulterende bandbreedten in de uitkomsten;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.

10.2 Bodem en water

Aan de hand van een beschrijving van de geologische en geohydrologische opbouw van bodem dient per alternatief te worden aangegeven:

- invloed op (en waardering van) het functioneren van het geohydrologische systeem in termen van stromingspatronen, kwel- en infiltratiezones, grondwaterkwaliteit, grondwaterpeil, verdroging/vernatting etc.;
- invloed op de ligging van de aanwezige zoet-zout grensvlakken (verzilting/verzoeting);
- (eventuele plaatselijke) invloed op het tempo van maaiveldafval;
- ligging, oppervlakte en kwaliteit van het oppervlaktewater.

Ook dient te worden ingegaan op veranderingen in de bodemkwaliteit (bestrijdingsmiddelen, nutriënten) in het bijzonder in het agrarisch gebied en in relatie tot de glastuinbouwontwikkeling.

10.3 Natuur

Ten opzichte van de referentie moet per alternatief een beeld worden gegeven van de invloed op:

- ligging en areaal van de ecosystemen¹⁷⁾ binnen de provinciale ecologische hoofdstructuur, in termen van uitbreiding en kwaliteitsverbetering, dan wel aantasting door ruimtebeslag, versnippering, verstoring en verdroging;
- daarbuiten gelegen natuur en ecologische verbindingzones (onder andere met ecologische kerngebieden buiten de provincie);
- een (voor de ontwikkelingstoestand van de gebieden representatieve) selectie van zeldzame en bedreigde dier- en plantensoorten en de bijdrage die een groene dooradering van agrarisch en (nieuw) stedelijk gebied en de herstructurering van bosgebieden daarin kan bieden.

Speciale aandacht moet worden besteed aan de buitendijkse gebieden en aan gebieden die een functie vervullen als voortplantings-, overwinterings-, pleister- of fourageergebied voor zeldzame diersoorten.

10.4 Landschap en cultuurhistorie

Ten opzichte van de referentie moet aan de hand van kaarten worden aangegeven welke invloed (versterking, inpassing, aantasting) per alternatief optreedt op:

- bestaande landschappelijke hoofdstructuur (voor heel Flevoland en per deelgebied) en op de landschapsecologische potenties;
- archeologische vindplaatsen en overige cultuurhistorisch belangrijke elementen en structuren¹⁸⁾.

17 In het oosten van de provincie ligt een belangrijke bos-as en in het westen een moeras-as.

18 Niet alleen plaatsen als Schokland, maar ook de functionele tijdgebonden inrichting van de drie afzonderlijke polders van Flevoland moet landschappelijk en cultuurhistorisch van uitzonderlijke waarde worden beschouwd. Daarom zal de kenmerkende schaal en structuur van de inrichting zo goed mogelijk herkenbaar moeten blijven. Mogelijk kan landschapskunst hierin een bijdrage leveren.

Daarbij gaat het ook om de schaal van open gebieden, dijken en beplantingspatronen.

Voor de uiteindelijk geselecteerde locaties is het van belang om in een later stadium een gericht archeologisch inventarisatieonderzoek uit te voeren.

10.5 Mobiliteit

Ten opzichte van de referentie moet worden aangegeven welke veranderingen er optreden per alternatief in:

- mobiliteit, uitgedrukt in het totale aantal verplaatsingskilometers;
- aandeel van de verschillende vervoerswijzen in de mobiliteit;
- verhouding in de reistijd tussen auto en openbaar vervoer op de belangrijkste relaties;
- uitstoot van CO₂ en NO_x;
- hoeveelheid en aard van nieuw aan te leggen infrastructuur;
- resterende en nieuwe knelpunten (missing links, congestie) in opbouw en gebruik van de infrastructuurnetwerken.

10.6 Duurzaamheidsaspecten

In het effectrapport moet per alternatief worden ingegaan op:

- verschillen in mogelijkheden voor het leveren van een bijdrage in een duurzamer systeem van energie- en watervoorziening en afvalstoffenhuishouding, inclusief een globale inschatting van de gevolgen daarvan voor bodem, water en lucht;
- noodzaak van het gebruik van ophoogzand voor bouwrijp maken.

10.7 Overige effecten

Tot slot moet in het effectrapport worden ingegaan op de verschillen tussen de alternatieven in:

- ligging van woon- en verblijfsgebieden binnen hinderzones (geluid, stank, risico);
- aantasting van stiltegebieden, grondwater- en bodembeschermingsgebieden;
- vermindering of uitbreiding van gebieden met een recreatieve functie nabij de woongebieden;
- uitbreiding of beperking van doorvaarmogelijkheden voor de (recreatie)scheepvaart;
- verlies van (kwalitatief goede) landbouwgronden;
- flexibiliteit en ruimte voor toekomstige ontwikkelingen in een milieuvriendelijke richting.

11. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen.

Gezien het integrale karakter van het effectrapport verdient het aanbeveling alle effecten (sociale en economische effecten, kosten) op overzichtelijke wijze in een samenvattende presentatie naast elkaar weer te geven.

12. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

In het effectrapport moet worden aangegeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Beschreven moet worden:

- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

13. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De provincie Flevoland moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Deze evaluatie kan onderdeel uitmaken van het vierjaarlijks op te stellen Programmatische Deel. In het effectrapport dient vast op de opzet van de evaluatie te worden ingegaan.

14. VORM EN PRESENTATIE VAN DEEL I EN II

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

In het onderhavige effectrapport is kaartmateriaal van de alternatieven op een recente ondergrond en met een duidelijke legenda van groot belang. In het effectrapport dient ook een kaart te zijn opgenomen, waarin alle gebruikte topografische namen leesbaar zijn aangegeven.

De samenvatting is het deel van het effectrapport dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het effectrapport. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- motivering van de selectie van de alternatieven, waaronder het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief;
- kaarten en beschrijving van deze alternatieven, waaruit de belangrijkste keuzen en verschillen duidelijk worden;
- een overzichtelijk schema in deel I van de verschillen tussen de modellen, en in deel II van de gevolgen (voor het milieu) bij het uitvoeren van de alternatieven en de mogelijkheden voor mitigatie (en compensatie);
- hoofdpunten voor de besluitvorming die uit het effectrapport voortvloeien.

11. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen.

Gezien het integrale karakter van het effectrapport verdient het aanbeveling alle effecten (sociale en economische effecten, kosten) op overzichtelijke wijze in een samenvattende presentatie naast elkaar weer te geven.

12. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen (d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten) ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

In het effectrapport moet worden aangegeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Beschreven moet worden:

- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

13. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De provincie Flevoland moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Deze evaluatie kan onderdeel uitmaken van het vierjaarlijks op te stellen Programmatische Deel. In het effectrapport dient vast op de opzet van de evaluatie te worden ingegaan.

14. VORM EN PRESENTATIE VAN DEEL I EN II

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

In het onderhavige effectrapport is kaartmateriaal van de alternatieven op een recente ondergrond en met een duidelijke legenda van groot belang. In het effectrapport dient ook een kaart te zijn opgenomen, waarin alle gebruikte topografische namen leesbaar zijn aangegeven.

De samenvatting is het deel van het effectrapport dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het effectrapport. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- motivering van de selectie van de alternatieven, waaronder het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief;
- kaarten en beschrijving van deze alternatieven, waaruit de belangrijkste keuzen en verschillen duidelijk worden;
- een overzichtelijk schema in deel I van de verschillen tussen de modellen, en in deel II van de gevolgen (voor het milieu) bij het uitvoeren van de alternatieven en de mogelijkheden voor mitigatie (en compensatie);
- hoofdpunten voor de besluitvorming die uit het effectrapport voortvloeien.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van Flevoland

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Flevoland

Besluit: vaststellen Omgevingsplan (samenvoeging van Streekplan, Waterhuishoudingsplan en Milieubeleidsplan). Het Omgevingsplan bestaat uit een Ontwikkelingsvisie tot 2030, een Kaderstellend Deel voor de periode tot 2015 en een Programmatisch Deel voor 2000-2004.

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C11.0/20.1/20.2

Activiteit: aanleg van grote woninglocaties, bedrijventerreinen en glastuinbouwgebieden. De precieze omvang van het bouwprogramma wordt in de loop van het planproces bepaald.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 25 maart 1998

richtlijnenadvies uitgebracht op: 28 mei 1998

Bijzonderheden: Er is sprake van een gefaseerde m.e.r.-procedure. Eerst wordt een (milieu)-effectrapport opgesteld voor de Ontwikkelingsvisie 2030 en daarna voor het Kaderstellende Deel tot 2015. Op verzoek van de provincie adviseert de Commissie nu reeds over beide fasen in één richtlijnenadvies. In haar advies voor richtlijnen deel I heeft de Commissie de door de provincie bij de startnotitie beschreven verstedelijkings(studie)modellen als uitgangspunt genomen. Zij geeft aan op welke wijze in deze modellen de milieuaspecten duidelijker en explicieter naar voren kunnen komen. Zij ziet daarbij vier milieuthema's die in de provincie Flevoland bij de onderhavige *groeitaakstelling in de komende decennia de belangrijkste uitdaging* zullen vormen: beheersen van de automobilititeit, kwaliteit van het woon-, recreatie- en leefmilieu, integraal waterbeheer en duurzaam energie-, grondstoffen- en afvalstoffenbeleid. Hierover geeft de Commissie in haar advies een eerste aanzet tot visies. Per regio zou moeten worden bepaald welke visie het meest geschikte aanknopingspunt biedt voor een duurzame toekomstige ontwikkeling. Samenvoeging van deze deelgebiedvisies leidt tot het ontstaan van het meest milieuvriendelijke alternatief "Duurzaam Flevoland 2030". Onderlinge vergelijking van de alternatieven aan de hand van een hiertoe opgesteld toetsingskader leidt tot de (bestuurlijke) keuze van een voorkeursalternatief. Ter afsluiting van de eerste fase adviseert de Commissie een "landschapsecologisch raamwerk" op te stellen dat wordt gebruikt als onderlegger voor de verdere verstedelijkingsplannen. Het geeft de belangrijkste waardevolle elementen en structuren aan die bij een duurzame en milieubewuste verstedelijking moeten worden ontzien dan wel versterkt. In het tweede deel van het advies wordt aangesloten bij de gangbare aanpak voor een locatiekeuze-m.e.r. voor woningbouw, bedrijventerreinen en glastuinbouw.

Samenstelling van de werkgroep:

prof. dr. ir. R.E.C.M. van der Heijden

G.F.W. Herngreen

ir. W.H.A.M. Keijsers

drs. A. van Leerdam

prof. dr. ir. F.M. Maas

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. M. van Eck.

Vereniging
Natuurmonumenten

Noordereinde 60
1243 JJ 's-Graveland

Telefoon 035 - (6)55 99 33
Fax 035 - (6)56 31 74
Postbank 32391
Bank 21.37.08.620

Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Datum **21 april 1998**

Behandeld door **mevr. N.J. Bosma**

Doorkiesnummer **0529-438434**

Referentie **nb021**

Terreinnaam **Flevoland**

Onderwerp **startnotitie effectrapportage Stedelijke
ontwikkeling Flevoland**

Koning

Provincie Flevoland	
Kenmerk: 98.004694	Kopie:
Afdeling: 22 APR 1998	
MPV	
Rappel:	
Class.nr: -1.7	

[Handwritten signature]

- Stedebouw

- Rapportages

Hiermee wil Natuurmonumenten graag reageren op de "Startnotitie effectrapportage Stedelijke ontwikkeling Flevoland" (verder startnotitie genoemd).

Als naam is in dit geval voor "effectrapportage" in plaats van "milieu-effectrapportage" gekozen, om duidelijk te maken dat er "ook andere dan milieu-effecten" in meegenomen zullen worden. In de voorgestelde opzet krijgen echter andere effecten de overhand over de effecten op natuur, milieu en landschap. Met name de in beschouwing te nemen effecten op natuur en landschap zijn wel erg summier (naar mening van Natuurmonumenten te summier) geformuleerd. In een startnotitie voor een effectrapportage die dienst gaat doen als milieu-effectrapportage mag een uitgebreidere omschrijving van de ecologische aspecten die behandeld zullen worden verwacht worden. Daarnaast is het van belang om in het effectrapport ook aandacht te besteden aan effecten op potentiële natuurwaarden.

Verder vindt Natuurmonumenten het vreemd dat natuur en landschap alleen opgenomen zijn bij de "Sectorale ontwikkelingsmogelijkheden en effecten" en niet bij de "Omgevingskwaliteiten".

Bij de milieu- en waterkwaliteiten zou naast de geluidsbelasting van gevoelige functies, ook de lichtbelasting bij nacht van gevoelige functies opgenomen kunnen worden.

Vereniging
Natuurmonumenten

Aan : Gedeputeerde Staten van Flevoland
Onderwerp : startnotitie effectrapportage Stedelijke ontwi
Datum : 21 april 1998

Blad: 2

Referentie: nb021

Tenslotte zou voor een volledig beeld niet alleen beoordeeld moeten worden welke infrastructuur de verschillende alternatieven oproepen, maar ook welke effecten die infrastructuur op natuur, milieu en landschap zal hebben.

Hoogachtend,

mw. drs. B.L.J. van Leeuwen,
inspecteur terreinbeheer

GEMEENTE NOORDOOSTPOLDER

Koning

Provincie Flevoland	
Kenmerk:	98.004774
Afdeling:	23 APR 1998
MPV	
Rappel:	
Class.nr:	- 1

Aan het college van gedeputeerde staten van Flevoland,
Postbus 55,
8200 AB LELYSTAD.

*- omgevingsplan
- ruimtelijke ordening*

Uw brief van
23 maart 1998

Uw kenmerk
MPV/98.080513/A

Ons kenmerk
8496-III-10-u

Datum
21 april 1998

Onderwerp

Bijlagen

Inlichtingen

verz. d.d. 22 APR. 1998

startnotitie effectrapportage
stedelijke ontwikkeling Flevoland.

S.P. van Sloten, (0527)633384

Geacht college,

De ons bij brief van 23 maart 1998 toegezonden "Startnotitie effectrapportage stedelijke ontwikkeling Flevoland" geeft ons aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Wij stemmen in met het in de startnotitie geschetste beoordelingskader (te onderzoeken alternatieven en de daarbij in beschouwing te nemen effecten). Wel roept het binnen de hoofdgroep "sectorale ontwikkelingsmogelijkheden en effecten" opgenomen aandachtspunt "infrastructuur" en dan specifiek het punt "het bieden van condities voor de ruimtelijke inpassing van mogelijke toekomstige luchthavenontwikkelingen" vragen bij ons op.

In de startnotitie wordt aangegeven dat de in de discussienota "Toekomst op goede gronden" opgenomen intensiveringsvarianten, waarbij wordt uitgegaan van een luchthavenontwikkeling in het Markermeer, voortsnog niet in de effectenrapportage worden meegenomen. Het bieden van condities voor een ruimtelijke inpassing van mogelijke toekomstige luchthavenontwikkelingen is daarentegen wel als aandachtspunt in de startnotitie opgenomen. Hoewel wij ons realiseren dat besluitvorming omtrent het al dan niet aanleggen van een luchthaven in het Markermeer in eerste instantie op rijksniveau dient plaats te vinden, komt het opnemen van vorengenoemd aandachtspunt en het tegelijkertijd achterwege laten van de intensiveringsvarianten als te onderzoeken varianten ons enigszins tegenstrijdig voor, tenzij onder de toekomstige luchthavenontwikkelingen niet mede de eventuele aanleg van een luchthaven in het Markermeer moet worden begrepen. Wij achten het wenselijk dat hieromtrent duidelijkheid wordt geboden.

Ingeval onder "mogelijke toekomstige luchthavenontwikkelingen" tevens de mogelijke ontwikkeling van een luchthaven in het Markermeer moet worden begrepen, ligt het, gelet op de te verwachten invloed op de stedelijke ontwikkelingsmogelijkheden, naar onze mening meer voor de hand om dit aandachtspunt onder te brengen in de hoofdgroep "ruimtelijke hoofdstructuur".

- Overigens -

emmeloord en de groendorpen

Geadresseerde:

het college van gedeputeerde
staten van Flevoland,
Postbus 55,
8200 AB LELYSTAD.

Ons kenmerk:

8496-III-10-u

Datum:

21 april 1998

No. vervolgblad:

1

Overigens wordt in de startnotitie aangegeven dat de definitieve keuze voor de te onderzoeken varianten pas in juli 1998 zal worden gemaakt en de beschreven varianten nog niet als vaststaand moeten worden beschouwd. Aangezien de inhoud van de nog vast te stellen richtlijnen voor het opstellen van een milieueffectrapport en de daarbij in beschouwing te nemen effecten in belangrijke mate worden bepaald door de voorgenomen activiteit(en), waarover echter nog een discussie plaatsvindt, vragen wij ons af of het logisch en wenselijk is thans een start te maken met de mer-procedure.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Noordoostpolder,
de secretaris, de burgemeester,

Konink

Provincie Flevoland	
Kenmerk: 98.004772	Kopie:
Afdeling: 23 APR 1998	
MPV	
Rappel:	
Class.nr: - 1	

ROIB

- omgevingsplan
- ruimtelijke ordening

nummer
uw brief
onderwerp
datum

U 1998-689

inspraakreactie
20 april 1998

Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Geacht College,

Met verwijzing naar de bekendmaking startnotitie effectrapportage Stedelijke ontwikkeling Flevoland en gelet op het bepaalde in de Wet Milieubeheer verzoek ik U deze brief te willen beschouwen als inspraakreactie. Deze reactie moet gezien worden in het kader van het rijksbeleid ten aanzien van archeologie, dat zich richt op het behoud van de archeologische waarden in de bodem (in situ).

Vanuit dat standpunt ben ik verheugd te kunnen constateren dat archeologische waarden genoemd worden als onderdeel van de in beschouwing te nemen effecten van de drie verstedelijkingsalternatieven. Flevoland kent een rijk bodemarchief. Dit wil zeggen dat op vele plaatsen zich nog archeologische resten in de bodem bevinden. Flevoland is een ver verleden, de Midden- en Nieuwe Steentijd, al bewoond geweest. Sporen hiervan zijn op diverse plaatsen in de provincie teruggevonden en op een enkele plaats opgegraven (Swifterband, tracé van de A27 en Urk). Uniek zijn ook de scheepswrakken uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd die net onder het oppervlak van de voormalige zeebodem te vinden zijn. Tenslotte is de provincie in bezit van het eerst Unesco-monument van Nederland: Schokland.

In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat bodemingrepen dieper dan de bouwvoor een bedreiging voor de archeologische resten in de bodem vormen. Bij een verstedelijking van het landschap zal hiervan zeker sprake zijn. Men denke alleen al aan het onderheien van bouwstructuren. Met name bij de uitbreiding van de kernen Almere, Urk, Dronten en Zeewolde bestaat het gevaar dat archeologische waarden worden aangetast. Echter ook nevenontwikkelingen, zoals de uitbreiding van de infrastructuur en natuurontwikkeling kunnen gepaard gaan met grondwerkzaamheden en kunnen derhalve een potentiële bedreiging voor de archeologische waarden vormen.

blad 2
 nummer U 1998-689
 datum 20 april 1998

Tenslotte wil ik als bedreiging voor de archeologische waarden de grondwaterpeilverlaging noemen. Deze vormt een ernstige bedreiging voor de conservering van organische resten, bijvoorbeeld de houten scheepswrakken.

In het alternatief Suburbaan is de uitbreiding van de kernen Urk, Dronten en Zeewolde een potentiële bedreiging voor het bodemarchief. De ontwikkeling van de zuid-oostpunt van Flevoland valt samen met een bodembeschermingsgebied met hoge archeologische waarde en is daarom vanuit archeologisch oogpunt niet wenselijk. Gunstig is dat in deze variant geen sprake is van een vliegveld in de Markerwaard.

In de "Compacte Stad" vormt eveneens de uitbreiding van de kernen Dronten en Zeewolde een mogelijke bedreiging voor het bodemarchief. Bovendien wordt bij de inpoldering van de Markerwaard de ontdekking van nieuwe archeologische vindplaatsen verwacht. De aanleg van een luchthaven terplekke kan deze vindplaatsen verstoren. Positief in deze variant is dat de uitbreiding van Urk zich beperkt en dat de zuid-oostpunt van Flevoland (bodembeschermingsgebied met hoge archeologische waarde) niet verder wordt ontwikkeld.

De variant Stedelijk Netwerk is vanuit archeologisch oogpunt de minst gunstige variant. Door de ontwikkeling van de oostflank wordt de zuid-oostpunt van Flevoland tot stedelijk gebied omgevormd. Dit vormt een ernstige bedreiging voor de aldaar aanwezige archeologische waarden. Ook de ontwikkeling van de kernen van de gemeenten Urk, Dronten en Zeewolde kunnen een bedreiging voor aanwezige archeologische resten vormen. Bovendien zal de aanleg van een luchthaven en daarbij behorende in de Markerwaard een bedreiging vormen voor de aldaar verwachte archeologische waarden.

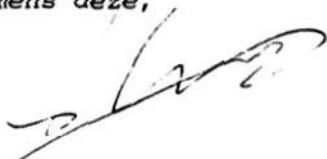
Bovengenoemde maakt duidelijk dat bij de inrichting van het landschap rekening moet worden gehouden met de archeologische waarden. Als deze in een vroeg stadium in de planvorming worden betrokken, blijkt het vaak mogelijk om archeologische terreinen in de ruimtelijke plannen in te passen. Hierdoor kan worden voorkomen dat men bij werkzaamheden onverwacht op archeologische resten tegenkomt. Bovendien kan een (kostbare) archeologische opgraving vermeden worden.

RO13

blad 3
nummer U 1998-689
datum 20 april 1998

Ik hoop dat u bovenstaande opmerkingen mee wilt nemen in de bepaling van het voorkeursalternatief. Uiteraard ben ik te allen tijde bereid om met u in overleg te treden over deze inspraakreactie,

Hoogachtend,
De Algemeen Directeur,
namens deze,

A.D.C. Otte-Klomp
beleidsmedewerker RO, Regio-West

Koning

Provincie Flevoland	
Kenmerk: 98.004654	Kop
Afdeling: MPV	21. APR 1998
Rappel:	
Class.nr: -1	

Adviezen Omgevings

Aan: Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Van: het bestuur van de vereniging Comité Schoon Zeewolde
Postbus 43
3890 AA ZEEWOLDE

Betreft: advies m.b.t. startnotitie effectrapportage stedelijke ontwikkeling Flevoland

Datum: 18 april 1998

Geacht College,

Bij het opstellen van een (M)ER dienen naar onze mening de volgende uitgangspunten resp. aspecten te worden meegenomen:

1. Uitgangspunt dient te zijn dat natuur- en milieuwaarden **nevensgeschikt** zijn aan economische en sociale aspecten en dus **niet** (zoals zo vaak in de praktijk van het hedendaags bestuur) **ondergeschikt**.
2. Alvorens de effecten van de voorliggende plannen te bepalen, dient vanuit de **huidige situatie** een meting c.q. schatting van de natuur- en milieuwaarden te worden vastgesteld, de zg. **Nulmeting**.
3. Een deel van onze provincie heeft de status **Ecologische Hoofdstructuur (EHS)**.
Vanuit de erkenning van deze status dienen voor deze gebieden de milieu- en natuureffecten ten gevolge van de voorgelegde plannen extra nauwkeurig te worden vastgesteld. Dit geldt evenzeer voor onze internationaal erkende natuurgebieden, zoals Oostvaardersplassen en Stillegebieden (Horsterbos).
4. De **landbouw** is in onze provincie een belangrijke activiteit. De natuur- en milieubelasting (mede in relatie met de drinkwatervoorziening) is momenteel van een grote importantie. Dit betreft:
 - het gebruik van de chemische bestrijdingsmiddelen.
 - het toedienen daarvan middels het "spuitvliegen".
 - de mestproblematiek mede door de (nog steeds) oprukkende intensieve (pluim)veehouderij.
 De op te stellen MER kan een hier een goed instrument zijn om nu eens duidelijk de huidige en de te verwachten effecten vast te stellen.
5. Evenzeer geldt het bovenstaande voor de **industriële activiteiten**, m.b.t. het vaststellen van de (potentiële) bronnen van bodem-, water- en luchtverontreiniging nu en in de toekomst.
6. Bij het vaststellen van de effecten van de voorgestelde **mobilitieitsplannen** dienen de volgende aspecten te worden gerealiseerd:
 - het vaststellen van een "nulmeting". Dit is met name van belang m.b.t. het ruimtelijk (natuur)beslag, de aantasting van natuurwaarden (vogels!) en de geluidsoverlast.
 - de gevolgen van de verschillende opties.
7. Er dient naar gestreefd te worden de effectrapportage in **kwantitatieve zin** uit te voeren.

Het bestuur van Schoon Zeewolde gaat er vanuit, dat u zijn advies betreft in uw plannen inzake de stedelijke ontwikkelingen van Flevoland. Deze aspecten zullen ook worden ingebracht in de werkconferentie op 16 mei a.s.

Met vriendelijke groet

Namens het bestuur van de vereniging comité Schoon Zeewolde,

C. Meijer,
voorzitter

Schoon Zeewolde

GEMEENTE NIJKERK

SECTOR STADSONTWIKKELING

Bezoekadres: Kolkstraat 27
Correspondentie: Postbus 1000
3860 BA Nijkerk
Telefoonnummer: 033-2472222
Fax nummer: 033-2452880

het College van Gedeputeerde Staten
van Flevoland,
Postbus 55,
8200 AB LELYSTAD.

Koning	
Provincie Flevoland	
Kenmerk:	98.004827
Afdeling:	24 APR 1998
Bijlage:	
Class.nr: - 1	

Uw brief van: 25 maart 1998
Uw kenmerk: MPV/98.080513/A

Ons kenmerk: 98708
Bijlagen:

Onderwerp:
Startnotitie effectrapportage
stedelijke ontwikkeling Flevoland.

Verzenddatum: 23 APR. 1998

- omgevingsplan
- ruimtelijke ordening

Geacht college,

Bij uw bovenaangehaalde brief hebt u de startnotitie effectrapportage stedelijke ontwikkeling Flevoland toegezonden.

Graag willen wij van de gelegenheid gebruik maken om hierop te reageren.

1. Wij vinden het verwarrend, dat in de Discussienota en de Startnotitie verschillende jaren worden gebruikt voor het beëindigen van bepaalde fasen.
In de Discussienota wordt gesteld, dat er vooralsnog geen uitspraken worden gedaan over het wenselijk geachte woningbouwtempo na het jaar 2010.
In de Startnotitie loopt het Kaderstellend Deel tot het jaar 2015. Dit betekent, dat er dus wel degelijk uitspraken gedaan worden over het woningbouwtempo in de periode 2010-2015.
Dit leidt naar onze mening tot tegenstrijdigheden.
Daarbij komt nog, dat de Aanvulling op de Vinex (1997) de woningbouw/bedrijfsterreinen regelt tot het jaar 2010.
Een en ander pleit er voor om ook in de effectrapportage uit te gaan van het jaar 2010.
Dit klemmt te meer nu er op rijksniveau voor de periode na 2010 een vijfde nota voor de ruimtelijke ordening wordt voorbereid.
2. De startnotitie is naar onze mening onduidelijk voor wat betreft het onderscheid van de "te ontwikkelen" en "nader te bepalen" gebieden en de daaraan verbonden consequenties.
Daarbij spelen de volgende onderdelen een rol:
 - a. In de ontwikkelingsvisie zullen nog geen concrete locaties worden aangewezen, waar gaat het vooral op de wijze waarop de verdere stedelijke ontwikkeling van de provincie Flevoland op hoofdlijnen plaats zal vinden (blz. 1).

GEMEENTE NIJKERK

pagina 2 van brief d.d. 23 april 1998.
kenmerk: 98708.

- b. Het Kaderstellend deel zal de in de Ontwikkelingsvisie gemaakte keuzen concretiseren en uitwerken voor de periode tot het jaar 2015. Het tweede deel van de effectrapportage zal de effecten van de in het Kaderstellend deel te maken keuzen beschrijven. Daarbij gaat het wel om min of meer concrete locaties (blz. 1).
- c. In het Omgevingsplan zal onderscheid gemaakt worden tussen "te ontwikkelen" en "nader te bepalen". De te ontwikkelen locaties zullen in het Kaderstellend deel worden opgenomen. De mogelijke ontwikkelingsrichting voor de periode daarna (tot 2030), die in de ontwikkelingsvisie wordt bepaald, zal als "nader te bepalen" worden bepaald (blz. 4).
- d. Hoewel in het Omgevingsplan wel de noodzaak of wenselijkheid van dergelijke infrastructuur aan de orde zal komen, heeft de provincie Flevoland het voornemen in het Omgevingsplan tracés slechts indicatief vast te stellen (blz. 4).
- e. Het Omgevingsplan wordt voor de "nader te bepalen" locaties niet het ruimtelijke geacht dat m.e.r.-plichtig is. In een later stadium zal een m.e.r.-procedure moeten worden doorlopen (blz. 4).
- f. Met deze startnotitie maken Gedeputeerde Staten van Flevoland bekend dat zij een besluit willen voorbereiden over de locaties voor woningbouw en bedrijventerreinen in de provincie Flevoland tot 2015, met een doorkijk naar 2030 (blz. 5).
- g. Voor de periode 2010-2030 zijn er nog geen afspraken gemaakt over de aantallen te bouwen woningen (blz. 8).

In onderdeel 3 van de startnotitie wordt aangegeven welke alternatieven er onderzocht worden. Het blijkt dat alle drie in de Discussienota opgenomen alternatieven, te weten suburbaan, compacte stad en stedelijk netwerk, in het onderzoek worden betrokken. Al deze alternatieven gaan uit van woningbouw en bedrijvenlocaties tot het jaar 2030.

Dit terwijl in de inleiding op hoofdstuk 3 wordt gesteld dat er voor de periode 2010-2030 nog geen afspraken zijn gemaakt over de aantallen te bouwen woningen (en dus ook niet over hectares bedrijfsterrein).

Wij vinden deze stelling tegenstrijdig en zij leiden tot verwarring. De vraag komt dan ook naar voren wat er nu precies onderzocht gaat worden. Over bepaalde onderdelen van beleid zijn geen uitspraken gedaan, maar deze onderdelen worden kennelijk toch in het onderzoek betrokken.

Een ander punt is dat bij het onderdeel "Ruimtelijke hoofdstructuur" er een aantal wegen in het onderzoek zullen worden betrokken. Genoemde worden de aanleg van de A30 en de aanleg van spoorverbindingen.

Dit in samenhang met het onder 2.d. gestelde is naar onze mening tegenstrijdig.

Gezien het feit, dat de provincie zelf geen uitspraken doet over het woningbouwtempo/bedrijventerreinen na het jaar 2010 en het feit, dat er op rijksniveau beleid is geformuleerd tot het jaar 2010 (Vinx-beleid) kan er naar onze mening in de startnotitie en de daaruit voortvloeiende effectrapportage alleen maar uitgegaan worden van woningbouw voor de eigen behoefte.

Tenslotte is voor ons in de startnotitie - met tegen de achtergrond de hiervoor gemaakte opmerkingen - hoe het nu precies zit met de twee fase in de effectrapportage.

Een effectrapportage voor de "te ontwikkelen" locaties (tot het jaar 2010) ligt voor de hand, maar een effectrapportage voor "nader te bepalen" locaties lijkt niet in de rede te liggen.

Gedeputeerde staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Koning

Provincie Flevoland	
Kenmerk: <i>98.005043</i>	Kopie:
Afdeling: <i>MPV</i>	29 APR 1998
Rappel:	
Class.nr: <i>-1</i>	

- *Stedebouw*
- *Rapportages*
- *omgevingsplan*

landbouw, natuurbeheer
en visserij

uw brief van
23 maart 1998

uw kenmerk
MPV/98.080513/A

ons kenmerk
98901/DNW

datum
27 april 1998

onderwerp
Startnotitie effectrapportage stedelijke ontwikkeling
Flevoland

doorkiesnummer
020-4953173

bijlagen

Hierbij bied ik u mijn advies aan inzake het opstellen van de richtlijnen voor de milieu-effect-rapportage (MER) stedelijke ontwikkeling Flevoland.

Ten behoeve van de MER is een startnotitie opgesteld. De MER wordt in twee delen opgesteld, het eerste deel in voorbereiding op de Ontwikkelingsvisie en het tweede deel in voorbereiding op het Kaderstellend Deel. De aandacht in de rapportage beperkt zich tot de grotere locaties voor woningbouw en bedrijventerreinen. In de Ontwikkelingsvisie gaat het om de stedelijke ontwikkeling van de provincie Flevoland in hoofdlijnen, in het Kaderstellend Deel gaat het om concrete locaties.

Het hoge abstractieniveau van de alternatieven hangt samen met het door u *gekozen open planproces en de parallel lopende ontwikkeling van Omgevingsplan en MER*. Ik kan op zich met deze keuze instemmen, maar ben wel van mening dat deze werkwijze hoge eisen stelt aan de kwaliteit van het open planproces en de verantwoording in het MER van de gedurende het proces mede op milieu-overwegingen te maken keuzen.

In hoofdstuk 3 worden de alternatieven aangegeven. Voor een uitgebreide beschrijving wordt verwezen naar de Discussienota. Pas nadat het inspraakproces naar aanleiding van de startnotitie en de Discussienota is afgerond, wordt bepaald *welke alternatieven in de rapportage worden meegenomen*. Ik mis in dit verband het nulalternatief, meest milieuvriendelijke alternatief en voorkeursalternatief. Het nulalternatief, gebaseerd op vigerend beleid, is van belang als referentiekader.

De in de Discussienota gepresenteerde varianten, waarbij sprake is van luchthavenontwikkeling in het Markermeer worden vooralsnog niet in de rapportage opgenomen. Bovendien wordt in de verstedelijkingsmodellen geen rekening gehouden met een eventuele landlocatie voor een luchthaven. Ik verzoek u de effecten van een mogelijke luchthavenlocatie op het land in het onderzoek te betrekken.

In aansluiting bij de in de startnotitie genoemde in beschouwing te nemen effecten wil ik het belang benadrukken dat de effecten van verstedelijking op het landelijk

Bezoekadres:
Kantoorcomplex
"Diemervijver"
Gebouw "Vijverhof"
Dalsteindreef 5
1112 XC Diemen

Postadres:
Postbus 603
1110 AP Diemen-Zuid

Telefoon: 020 - 495 31 00
Fax: 020 - 4953111

GEMEENTE NIJKERK

pagina 3 van brief d.d. 23 april 1998.
kenmerk: 98708.

Dit spreekt te meer, daar op blz. 4 in het omliggende gedeelte is aangegeven dat naar deze locaties niet m.e.r.-plichtig zijn. Daaruit kan naar onze mening dan maar één conclusie worden getrokken: deze locaties worden niet meegenomen in de effectrapportage.

Uit het vervolg van de startnotitie blijkt echter het tegendeel.

Ook deze onderdelen zijn tegenstrijdig en leiden tot verwarring.

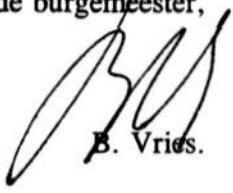
Wij hopen dat deze reactie er toe mag bijdragen dat de tegenstrijdigheden en de verwarring uit de startnotitie wordt weggenomen en dat deze beperkt wordt tot het jaar 2010.

Een afschrift van deze brief hebben wij gezonden aan Gedeputeerde Staten van Gelderland.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Nijkerk,
de secretaris, de burgemeester,

H. Verheij.

B. Vries.

Aan
Gedeputeerde Staten van
Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Koning

Provincie Flevoland		
Kenmerk:	98.004919	Kopie:
Afdeling:	27. APR 1998	
Rappel:		
Class.nr: -1.		

mpv

*- stedenbouw - rapportages
- omgevingsplan*

Contactpersoon
G. van Beek
Datum
24 april 1998
Ons kenmerk
RS 2919

Doorkiesnummer
(0320) 29 72 25
Bijlage(n)
-
Uw kenmerk
-

Onderwerp

Inspraak startnotitie effectrapportage "Stedelijke ontwikkeling Flevoland"

Geacht College,

Mijn dank voor het toezenden van de startnotitie effectrapportage "Stedelijke ontwikkeling Flevoland". In reactie op de, momenteel ter inzage liggende, startnotitie doe ik u de onderstaande opmerkingen toekomen.

De provincie beoogt een effectrapport te maken waarin een samenhangend overzicht van alle bij het Omgevingsplan Flevoland betrokken effecten wordt gegeven. Het streven het effectrapport breder op te zetten dan strikt noodzakelijk is op grond van de richtlijnen inzake een milieu-effectrapport, beoordeel ik positief.

In de startnotitie effectrapportage "Stedelijke ontwikkeling Flevoland" zijn de alternatieven en de in beschouwing te nemen effecten beschreven. De doelstelling van het effectrapport, een samenhangend overzicht van alle effecten te geven, wordt echter maar beperkt uitgewerkt.

De verwijzing in de startnotitie naar water en watersystemen waardeer ik. Water kan immers een belangrijke rol spelen als "ordenend principe" en kan de omgevingskwaliteit positief beïnvloeden.

In het kader van de zogenaamde Lelystadtafel is een verdere groei van Lelystad niet het belangrijkste aandachtspunt om de negatieve ontwikkeling van de stad te doorbreken. Met betrekking tot het gestelde op pagina 7 van de startnotitie merk ik op dat ook in het Regeringsvoornemen Vinex-Actualisering (deel 1 PKB-herziening) geen taakstelling specifiek voor Lelystad is opgenomen.

In paragraaf 3.2 worden de te onderzoeken alternatieven beschreven (in de tekst wordt overigens ten onrechte naar paragraaf 3.3 verwezen).

vervolgblad

2

ir. A. Grijns

Nederlandse Mycologische Vereniging

Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Malden, 10 april 1998

Commissie Paddestoelen en Natuurbehoud
Dr. N.J. Dam
Hooischelf 13
6581 SL MALDEN

Kunz

Provincie Flevoland		
Kenmerk:	98.004466	Kopie:
Afdeling:	16. APR 1998	—
MPV		
Rappel:	04-06-1998	
Class.nr:	-1	

Betreft: Startnotitie Stedelijke ontwikkeling Flevoland

Geachte heer, mevrouw,

Naar aanleiding van de Startnotitie Stedelijke ontwikkeling Flevoland zou ik willen suggereren dat ook de paddestoelenflora van Flevoland nadrukkelijk aandacht krijgt in het op te stellen (milieu)effectrapport ((M)ER).

Flevoland is rijk aan paddestoelen, en deze rijkdom is ook relatief goed gedocumenteerd. Sinds 1976 verricht de Werkgroep Mycologisch Onderzoek IJsselmeerpolders (WMOIJ) van de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV) systematische inventarisaties van de paddestoelen in de provincie Flevoland. Al hun gegevens (enkele tienduizenden waarnemingen) zijn ingevoerd in het landelijke karteringsbestand van de NMV. Een rapport over de stand van zaken na zo'n 15 jaar inventariseren is opgesteld door M.T. Veerkamp (*Paddestoelen in de provincie Flevoland*, oktober 1992). Uit dit rapport bleek dat toen al ongeveer een derde deel (1312 soorten) van alle uit Nederland bekende paddestoelen in de Flevopolders was aangetroffen. Ongeveer de helft daarvan behoorde tot de (landelijk gezien) vrij zeldzame tot zeer zeldzame soorten, en 235 soorten kwamen voor op de toenertijd vigerende Rode Lijst van Paddestoelen (E. Arnolds, in *Persoonia* 14, 77-125 (1989)). Vooral de bossen in de provincie Flevoland behoren daarmee tot de rijkste paddestoelengebieden van ons land.

Naar onze mening heeft de provincie Flevoland een zekere verantwoordelijkheid bij het in stand houden en, waar mogelijk, vergroten van deze paddestoelenrijkdom. We willen er daarom op aandringen dat de paddestoelenflora nadrukkelijk aandacht krijgt in het op te stellen (M)ER. De inventarisatiegegevens van de NMV zijn, onder voorwaarden, hiervoor beschikbaar. Inlichtingen daaromtrent zijn te verkrijgen bij de secretaris van de Wetenschappelijke Commissie van de NMV (Mw. E. Jansen, Goudenregenlaan 8, 6862 WT Oosterbeek).

Namens de Commissie Paddestoelen en Natuurbehoud van de Nederlandse Mycologische Vereniging,

N.J. Dam

Het is mij onduidelijk waarom u niet de bestaande situatie (eventueel aangevuld met de vastgestelde woningbouwlocaties) als nul-alternatief heeft aangegeven. Dit alternatief zou heel goed het meest milieuvriendelijke alternatief kunnen blijken te zijn en kan daarnaast ook dienen als referentiekader.

In het effectrapport zal aandacht worden geschonken aan het bieden van condities voor ruimtelijke inpassing van mogelijk toekomstige luchthavenontwikkelingen. Op dit moment loopt het project "Ontwikkeling tot Lelystad Business Airport" en wordt een locatiestudie gedaan in de provincie Flevoland in het kader van de Toekomstige Nederlandse Luchtvaart Infrastructuur (TNLI). Bij het inzichtelijk maken van de effecten op en van toekomstige (woning)bouwlocaties zouden naast de geluidszones, ook externe veiligheidscontouren en aan- en uitvliegroutes moeten worden betrokken.

Zoals u weet zijn, voor wat betreft de door u in de startnotitie aangegeven ontwikkeling tot 2030, ook de plannen voor ruimtelijke keuzes na 2010 op nationaal niveau nog volop in ontwikkeling. Zowel toekomstverkenningen van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (zoals Nederland in 2030) als verkenningen van mijn ministerie (onder andere in het kader van de Perspectievennota en het Nationaal Verkeers- en Vervoerplan (NVVP)) zijn van belang in deze nationale afweging. Ik ga er vanuit dat deze verkenningen mede worden betrokken bij de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in Flevoland.

Voor het overige geeft de startnotitie mij, op dit moment, geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Hoogachtend,

DE HOOFDINGENIEUR-DIRECTEUR

mr. F. Plate

WATERSCHAP NOORDOOSTPOLDER
Heemraadschap Fleverwaard

Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Koning

Provincie Flevoland		
Kenmerk:	98.004918	Kopie:
Afdeling:	27. APR 1998	
MPV		
Rappel:		
Class.nr: - (		

Lelystad : 22 april 1998
Ons kenmerk : WB1/2049
Bijlage(n) :
Behandeld door : C.H. van Dam

Verzonden : - Stedebouw
Uw brief van : 25 maart 1998 - rapportages
Uw kenmerk : MPV/98.080513/A
Toestel : 705 - omgevingsplan

Onderwerp : startnotitie effectrapportage stedelijke ontwikkeling
Flevoland

Geacht college,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de startnotitie effectrapportage Stedelijke ontwikkeling Flevoland.

De notitie geeft ons aanleiding tot onderstaande opmerkingen.

- Met betrekking tot andere afgeronde of nog lopende MER-procedures geeft u aan een aantal locaties als vaststaand te beschouwen en deze niet meer in de effectrapportage te betrekken. Daar deze MER's een groot deel van de stedelijke uitbreidingen betreffen (Dronten-West, Zeewolde, Almere-Poort) en dezelfde of nagenoeg dezelfde tijdhorizon hebben als het Kaderstellend deel van het Omgevingsplan blijft er ons inziens als te beschouwen grote ontwikkelingslocatie tot het jaar 2015 alleen Almere-Hout over. De meerwaarde van het opstellen van een MER ten behoeve van het Omgevingsplan voor deze tijdhorizon is ons inziens daarom gering. Gelet op bovenstaande en gezien ook onderstaand punt verzoeken wij u zich te beraden op het nut en de noodzaak om voor het Kaderstellend deel nog een formele MER-procedure te doorlopen.
- In de notitie geeft u aan dat het maken van MER's door de gemeenten met het maken van het effectenrapport op grond van de Wet milieu-beheer achterwege kan blijven. Naar onze mening zal de schaal waarop via het effectenrapport ruimtelijke keuzen zullen worden gemaakt veel groter en grover zijn dan de schaal die aan de orde is bij de door de gemeenten op te stellen MER's. Indien de "gemeentelijke" MER's t.a.v. stedebouw verdwijnen zullen ruimtelijke en milieutechnische afwegingen binnen de te ontwikkelen woongebieden naar ons oordeel niet die aandacht krijgen, die nu via de huidige MER's wordt verkregen. Aangezien wij deze ruimtelijke en milieutechnische keuzen binnen de te onderscheiden stedelijke ontwikkelingsgebieden van belang achten, menen wij dat het beter is het Omgevingsplan niet MER-plichtig te beschouwen, opdat de formele MER-procedure aan de hand van de gemeentelijke uitbreidingsplannen kan worden doorlopen. Op deze wijze wordt er in voorzien dat de afwegingen op de juiste schaal gemaakt kunnen blijven worden.
- De lijst met in beschouwing te nemen effecten behoeft ons inziens toevoeging met onderstaande zaken:
 - de mate waarin scheepvaartroutes, zowel binnen- als buitendijks,

Correspondentieadres: Postbus 229, 8200 AE Lelystad

Bezoekadres: Zuiderwagenveld 1, 8224 AD Lelystad, telefoon: (0320) 274911, telefax: (0320) 247919

Bankrelatie: ING Bank Lelystad, gironummer 834586, bankrekeningnummer: 67.06.23.245 t.n.v. Heemraadschap Fleverwaard

Ons kenmerk : WB1/2049

Bladnummer : 2

- door stedelijke ontwikkelingen worden beïnvloed of bepaald;
- het aangeven van de mate van maakbaarheid van het gewenste (waterhuishoudkundige) milieu, opvolgend op de mogelijkheden die de aanwezige "natuurlijke" waterhuishoudkundige situatie biedt;
 - naast het voorkomen van verdroging ook het tegengaan of voorkomen van vernatting van gebieden. Hiermede samenhangend de wijze van bouwrijpmaken.
- Zoals gesteld zal de schaal waarop de effecten beoordeeld zullen worden vrij groot zijn. Dit komt tot uiting in de beschrijving van de in beschouwing te nemen effecten. Uit de beschrijving van de aandachtspunten is niet op te maken welke onderliggende aandachtspunten aan de orde gebracht zullen of dienen te worden. Een verder uitgesplitste aandachtspuntenlijst achten wij hiertoe van belang. Als voorbeeld kan dienen het aandachtspunt "Het benutten van kansen die watersystemen bieden". Als onderliggende aandachtspunten gelden o.a.:
 - de mogelijkheden tot af- en aanvoer van water;
 - de aanwezige kwaliteit van het oppervlaktewater;
 - de mate van kwel en de aanwezige grondwaterkwaliteit;
 - de in te stellen peilen, o.a. in relatie tot bovenstaande 3 punten.
 - Bij het onderdeel infrastructuur is het ons inziens nuttig op te nemen: de benutting en vervoerswaarde van (te versterken) scheepvaartroutes. In het landelijk beleid t.a.v. het terugdringen van de mobiliteit over de weg is dit immers ook een aandachtspunt.
 - Bij het onderdeel natuur zou naast alleen de EHS ook aandacht besteed moeten worden aan de Provinciale ecologische hoofdstructuur en de door diverse instanties verdergaande invulling hiervan.
 - Ten aanzien van het procedureschema merken wij op dat de planning circa negen maanden is opgeschoven ten opzichte van de planning zoals die is opgenomen in de Agenda voor het Omgevingsplan Flevoland van 5 mei 1997. Met het oog op de relatie tussen het Omgevingsplan en het tweede Waterbeheersplan kan door deze verandering van de procedure-tijd de tijdsplanning van het waterbeheersplan in gevaar komen.

Wij verzoeken u, met oog op de waterhuishoudkundige aspecten, de waterschappen als te raadplegen vaste adviseurs bij de procedure te vermelden.

Hoogachtend,

het College van Dijkgraaf en Heemraden
van het Waterschap Noordoostpolder,

de secretaris,

b/a de loco-secretaris

M.P. Versluis.

de dijkgraaf,

ing. H.L. Tiesinga.

het College van Dijkgraaf en Heemraden
van het Heemraadschap Flevoverwaard,

de secretaris,

de dijkgraaf,

mr. B. van den Elsaker.

mr. O. van der Heide.

Botter 11 - 47
8232 JS Lelystad

tel: (0320) 253 50
fax: (0320) 251 910

- Gedeputeerde Staten
- van Flevoland
- Postbus 55
- 8200 AB Lelystad

Koning

Provincie Flevoland	
Kenmerk: 98.004825	Kopie:
Afdeling: MPV	24 APR 1998
Rappel:	
Class.nr: -1	

[Handwritten signature]

- Datum • 22 april 1998
Brievennummer • 0498047
Bijlage •
Onderwerp • Startnotitie effectrapportage Stedelijke ontwikkeling Flevoland

- omgevingsplan
- ruimtelijke ordening

Geacht college,

In deze reactie zal de milieufederatie vooral in gaan op de hoofdlijnen. Detail opmerkingen zullen in het vervolg van de procedure van het Omgevingsplan (workshops en conferenties) naar voren worden gebracht.

Algemene opzet

In de startnotitie wordt aangegeven dat de provincie liever spreekt van een effectrapportage dan van een milieu-effectrapportage omdat er behoefte is aan een samenhangend overzicht van alle effecten. De milieufederatie onderschrijft dit uitgangspunt. De lijn die in de startnotitie wordt uitgezet houdt echter niet consequent vast aan dit uitgangspunt. De volgende aspecten zijn hierbij van belang:

** De doelstelling om een samenhangend overzicht te verkrijgen houdt ook in dat het totaal van de milieu-effecten van de ontwikkelingsvisie duidelijk wordt. Dit betekent dat er breder gekeken moet worden dan wettelijk verplicht is. Zo zou de MER-grens van het aantal woningen losgelaten moeten worden. Als deze grens gehandhaafd blijft wordt namelijk het milieu-effect van een groot aantal woningen niet meegenomen in het overzicht.

** Ook is het om deze reden van groot belang dat niet slechts de nieuwe stedelijke bouwkernen tot 2015 worden meegenomen maar ook die tot 2030. Het kan zijn dat verstedelijking tot 2015 veel minder ingrijpende milieu-effecten teweeg brengt dan de verstedelijking die hier in een volgende fase op voortbouwt. Dit moet bij de afweging betrokken worden. Juist bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen is het essentieel dat in de milieu-effectrapportage verschillende locaties worden vergeleken. Een vooruitziende blik biedt die mogelijkheid. Het niet opnemen van de locaties die worden voorzien in de periode 2015 en 2030 brengt het gevaar met zich mee hier slechts naar inrichtingseffecten gekeken zal worden (wanneer er MER plaatsvindt in het kader van het bestemmingsplan). Dit is ongewenst. De grens van 2015 is wel zeer beperkt daar de provincie op de basiskaart al uitgaat van de ontwikkelingen tot 2010. De provincie kijkt dan dus maar 5 jaar verder. Dit is wel een hele korte periode.

** De doelstelling van het Omgevingsplan om de drie plannen - Streekplan, Waterhuishoudingsplan en Milieubeleidsplan - te integreren heeft ook als consequentie dat de ontwikkelingen van een breed spectrum aan thema's zullen moeten worden gezien. Niet alleen de stedelijke ontwikkeling maar ook b.v. die van natuur & landschap, landbouw en recreatie. Deze thema's zijn van groot belang voor het leefklimaat in Flevoland. De laatste twee hebben bovendien belangrijke milieueffecten.

Ook in de discussienota wordt veel te veel de nadruk gelegd op de stedelijke ontwikkeling (inclusief infrastructuur). Om te komen tot een goed en geïntegreerd omgevingsplan kunnen visies ten aanzien van de hierboven genoemde onderwerpen niet gemist worden. De verschillende visies zullen tot stand moeten komen door minimalisering van de milieu-effecten en een goed gebruik van de potenties van het water te hanteren als sturend principe. Op deze wijze kan het meest effectief een optimum worden bereikt ten aanzien van milieu-effecten, waterkwaliteit en waterkwantiteit.

Dit betekent voor de effectrapportage dat bovengenoemde thema's op gelijkwaardig niveau als de stedelijke ontwikkeling zullen moeten worden gezien en niet, zoals nu het geval is, als afgeleiden van de stedelijke scenario's.

Presentatie van de effecten

Het maken van een ruimere effectrapportage is positief. Het is echter wel van groot belang dat het doel van de wettelijk verplichte milieu-effectrapportage wordt bereikt. Hiervoor is het van belang dat de rapportage duidelijk de milieu-effecten zichtbaar maakt. Hiertoe moeten deze in een apart hoofdstuk worden besproken en vergeleken en niet slecht binnen het geheel van de ruimere effecten.

Waarderingsmethodiek

Voor de waardering van de effecten is het van belang dat duidelijk wordt aangegeven welke criteria gehanteerd worden. Tevens moet worden aangegeven welke effecten positief of negatief beoordeeld worden (bijvoorbeeld: wordt bij landschap verdichting, waarover wordt gesproken in de nota Natuur & Landschap, positief of negatief beoordeeld). Ook kunnen bepaalde effecten verschillend gewaardeerd worden, afhankelijk van de invalshoek. Dat geldt bijvoorbeeld bij de doortrekking van de A6 naar de A2/A9. Wanneer bij het gebruik van de multicriteria-analyse sprake is van duidelijke verschillen in de weging van de criteria dient dit onderbouwd te worden weergegeven.

Alternatieven

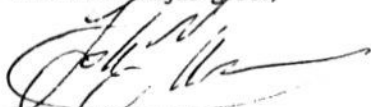
De nu gehanteerde alternatieven zijn niet geschikt voor de (milieu-)effectrapportage. De alternatieven zijn onvoldoende vergelijkbaar. De drie ontwikkelingsrichtingen hebben nl. verschillende uitgangspunten wat betreft woningbouw. Om de effecten van de verschillende benaderingswijzen (Suburbaan, Compacte stad en Stedelijk netwerk) duidelijk te maken zal ook de groei van het aantal woningen vergelijkbaar moeten zijn. Dit kan worden bewerkstelligd door de benaderingswijzen in een matrix te combineren met verschillende groeidoelstellingen van b.v. 2000/3000/4000 woningen per jaar. In deze matrix dient dan ook het hieronder beschreven Meest milieuvriendelijke alternatief te worden opgenomen.

Meest milieuvriendelijk alternatief

De startnotitie voldoet niet aan de wettelijke verplichting door het ontbreken van een Meest milieuvriendelijk alternatief. De nu voorliggende alternatieven zijn hiervoor ook niet geschikt doordat in alle alternatieven aspecten aanwezig zijn die vanuit het oogpunt van de milieu-effecten niet gewenst zijn. Het is daarom van belang dat er naast de bestaande alternatieven een alternatief wordt toegevoegd dat wel kan worden gezien als het meest milieuvriendelijke alternatief. Het is belangrijk dat hierbij de uitgangspunten c.q. de ontwerpprincipes te worden vermeldt.

Op dit moment werkt de milieufederatie aan een overzicht van belangrijke ontwerpprincipes en een uitwerking hiervan in een visie en kaartbeeld. Wanneer deze gegevens beschikbaar zijn stellen wij deze gegevens graag ter beschikken voor het ontwikkelen van het meest milieuvriendelijke alternatief.

Met vriendelijke groet,

Hans Wever

Postbus 4000
3800 EA Amersfoort
Telefoon 033 - 469 51 11
Telefax 033 - 461 07 10

Burgemeester en Wethouders

Amersfoort

Aan Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Am-1

Provincie Flevoland	
Kenn: 98.004443	Kopie: -
Afdel: 16. APR 1998	
MPV	
Raop: 04-06-1998	
Class: -1	

21/4

Uw brief/kenmerk
MPV/98.080513/A

Onderwerp
Startnotitie effectrapportage

Ons kenmerk
SOB/RU/RO/KO/S98001957

Datum
6 april 1998

Geacht college,

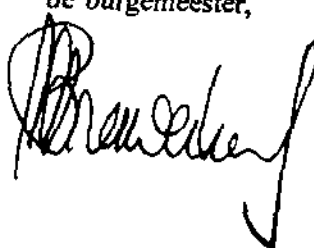
Graag gaan wij in op uw verzoek te adviseren over de Startnotitie Effectrapportage Stedelijke Ontwikkeling Flevoland. Wij refereren daarbij aan de Gebiedsstudie Oostflank Noordvleugel Randstad en onze reactie op uw Discussienota Leefomgeving.

Ons gemeentebestuur heeft gekozen voor een toekomstige planologische ontwikkeling in de Oostflank, waarin een railverbinding tussen Almere en Amersfoort een belangrijke drager is. Daarom achten wij het van belang dat met name de tracering van de beoogde railverbinding in de effectrapportage uitdrukkelijk aan de orde komt. Dat geldt ons inziens ook voor de wegverbinding Almere-Nijkerk-Barneveld (verlengde A30).

Ook de effecten van een eventueel aan te leggen "overloopvliegveld" dienen naar onze mening te worden onderzocht met het oog op de belemmeringen die de aanleg heeft voor de door ons beoogde ontwikkeling van de Oostflank.

Voor het overige hebben wij geen opmerkingen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Amersfoort,
de loco-secretaris, de burgemeester,

Inlichtingen bij
C.J. Offereins
tel. (033) 469 46 15

Bezoekadres
Molanstraat 2
Amersfoort

afz; Orion, TOF
dhr. J. vd Veen ea
Beethovenln 138
2625 RT Delft

Delft, za 18 apr 98

inspraak

dhr. H. Koning
startnot.eff.rapp.
sted.ontw.Flevoland
GS v Flevoland
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Koning	
Provincie Flevoland	
Kenmerk:	98.004826
Afdeling:	24 APR 1998
MPV	
Rappel:	
Class.nr:	-1

Hoogedelgestreng bevoegd gezag,

De planvorming zou ook rekening moeten houden met bovenregionale ontwikkelingen, dat is wel zo eerlijk. Het kan blijken dat zo ongeveer heel Flevoland vrij moet blijven voor een Flevoport-luchthaven met aanverwante activiteiten, zie ook de bijgevoegde schets. Om een flinke bijdrage te kunnen blijven leveren moeten Schiphol en de KLM met een flinke groei een marktaandeel kunnen verdedigen in Europa. Dat betekent dat tot een planhorizon 2020 ruimte moet zijn voor jaarlijks 3.000.000 vliegbewegingen. Alleen in Flevoland kan dat betaalbaar en dus economisch gerealiseerd worden. Alternatieven zijn veel te duur. Bovendien is de lokatie Flevoland minstens 2 miljoen maal mensvriendelijker dan Schiphol dat 3600% meer overlast levert dan een Flevoport zou doen. Of Nederland in plaats van voorttobben met Schiphol met de luchtvaart haar economie en welvaart wil ondersteunen zal besloten worden in de besluitvorming TNLI, toekomst nederlandse luchtvaart infrastructuur, die thans loopt. PKB structuurschema luchtvaartinfra. Flevoland mag niet op voorhand het dienen van het algemeen nationaal belang afwijzen.

Hoogachtend

J. van der Veen
de schoonmaker

-omgevings plan
-ruimtelijke orden

CONSULENTSCHAP NATUUR- EN MILIEUEDUCATIE
FLEVOLAND

College Gedeputeerde Staten Flevoland
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Lelystad, 23 april 1998
briefnr. 98115

Koning

Provincie Flevoland	
Kenmerk: 98.0049005	Kopie:
Afdeling: 27 APR 1998	
MPV	
Rappel:	
Class.nr: - 1	

Botter 11- 37
8232 JN Lelystad
Tel. 0320-258980
Fax 0320-258982
Postbank 5097627

*- Stedebouw - rapportages
- Omgevingsplan*

Geacht college,

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid onze visie op de startnotitie effectrapportage stedelijke ontwikkeling Flevoland kenbaar te maken.

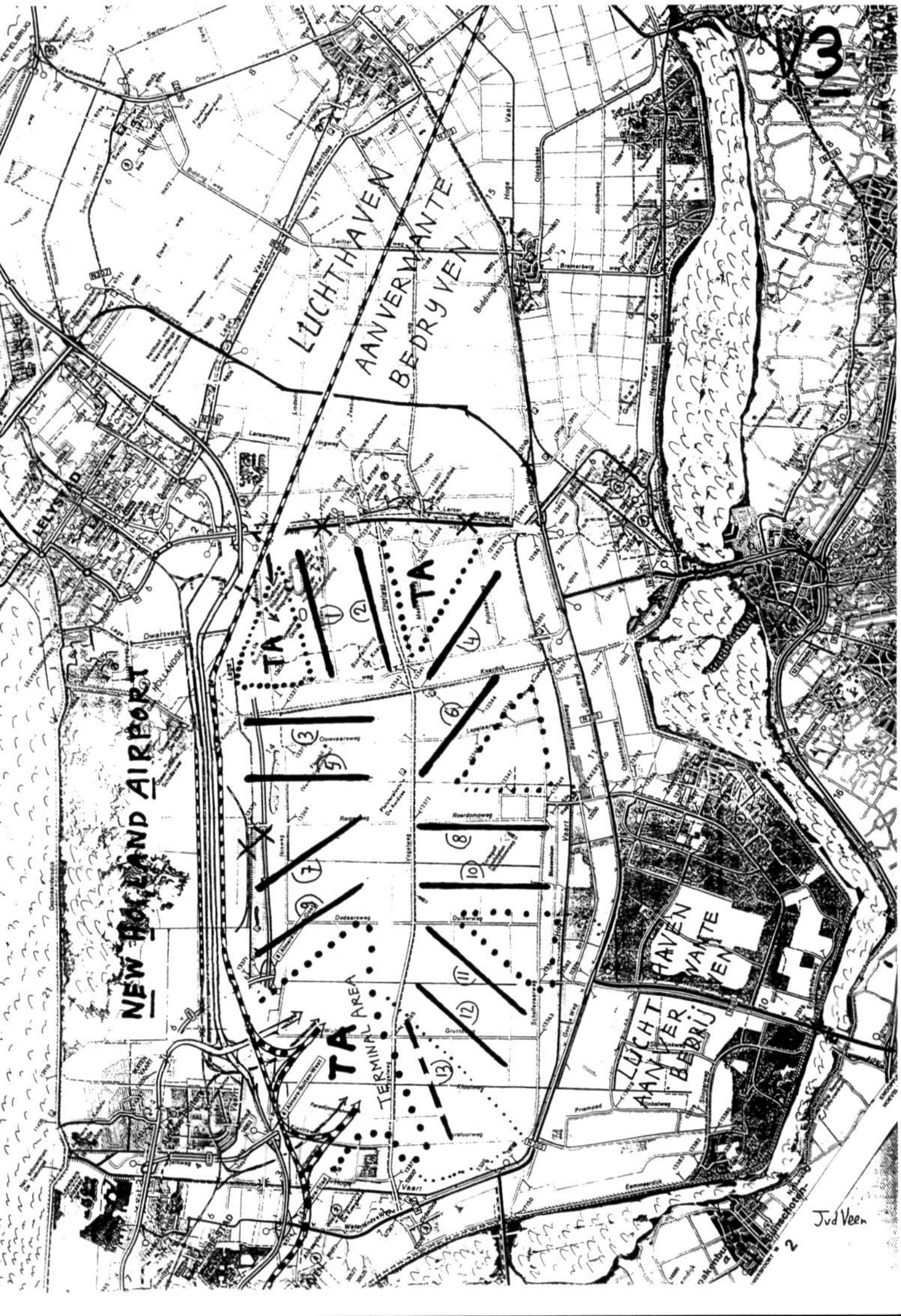
De effectrapportage gaat gepaard aan de totstandkoming van het Omgevingsplan, waarin zaken betreffende Streekplan, Waterhuishoudingsplan en Milieubeleidsplan worden geïntegreerd. Daarom wordt ook gesproken van effectrapportage in plaats van milieu-effectrapportage. Dit juichen wij toe. Het is dan ook goed om deze integratie door te voeren en in de effectrapportage ook de ontwikkelingen van het niet-stedelijke gebied te betrekken zoals recreatie, natuur en landschap. Deze zullen immers in wisselwerking met de stedelijke ontwikkeling plaatsvinden.

De grens 2015 voor de effectrapportage is misschien voor een zich volop ontwikkelende provincie wat beperkt gekozen, temeer daar het Omgevingsplan wel verder vooruit blikte.

Ten aanzien van de in beschouwing te nemen effecten willen wij u adviseren om natuur en landschap niet slechts als sector op te nemen, maar natuurwaarden te plaatsen naast milieu- en waterkwaliteiten. Kwaliteit van natuur en landschap is -in elk geval in het landelijke en stedelijke gebied buiten de ecologische hoofdstructuur- gelijkwaardig aan water- en milieukwaliteit. Daarnaast vertegenwoordigen natuur en landschap -zeker in ecologische structuur- ook een sectorbelang. Bij ruimtelijke kwaliteiten willen wij u adviseren om ook de eigenheid van het unieke Flevolandse landschap als criterium op te nemen.

Met vriendelijke groet,

Riet Rijs
Provinciaal consulent NME

JvdVeen

College van Burgemeester en Wethouders

Gemeentehuis
Raadhuisplein 1
Openings tijden 9-12 uur

Postbus 1
3890 AA Zeewolde

Telefoon (036) 5229400
Telefax (036) 5222394

Aan
Het college van Gedeputeerde
Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Kunif

Provincie Flevoland	
Kenmerk: 98.004963	Kopie:
Afzending: 28 APR 1998	
MPV	
Rappel:	
Class.nr: -1.	

*- Stedebouw - Rapportages
- omgevingsplan*

Datum
24 april 1998

Uw kenmerk
MPV/98.080513/A

Uw brief
24-03-1998

Zeewolde

Ons kenmerk
98-15274/PD/rj

Contactpersoon
P.C. Drenth

Doorkiesnummer
5229524

Onderwerp
Startnotitie effectrapportage stedelijke
ontwikkeling Flevoland

Verzonden
24 APR. 1998

Geacht college,

Naar aanleiding van bovengenoemd schrijven delen wij u het volgende mede.

In grote lijnen kunnen wij instemmen met hetgeen u schrijft in de startnotitie effectrapportage stedelijke ontwikkeling Flevoland. Bij een aantal aspecten willen wij echter een opmerking plaatsen.

Ten eerste verwijst u in de startnotitie naar reeds in procedure zijnde plannen, waarvoor tevens een milieu-effectrapportage wordt opgesteld, die u integraal zult overnemen in het omgevingsplan en deze plannen derhalve niet in de effectrapportage voor de stedelijke ontwikkeling in Flevoland mee zult nemen. Wij kunnen instemmen met deze benadering maar attenderen u erop dat het genoemde Structuurplan Zeewolde 1997 de komende jaren verder zal worden uitgewerkt en mogelijk als gevolg van het opgestelde milieu effectrapport een andere uitwerking zal krijgen dan eerst werd voorzien. De komende vier jaar zal over deze zaak meer duidelijkheid ontstaan.

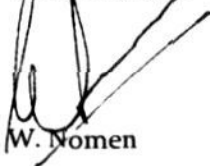
Ten tweede hebben wij een opmerking bij de in beschouwing te nemen effecten zoals onder andere is verwoord op bladzijde 12. Bij de effecten voor het behouden en versterken van de ontwikkelingsmogelijkheden voor land- en tuinbouw achten wij het juist om aandacht te besteden aan de opkomst van de intensieve veehouderij in Flevoland.

Voor het overige kunnen wij instemmen met de door u voorgestelde aanpak voor een effectrapportage voor de stedelijke ontwikkeling Flevoland en de daarbij aangegeven tijdplanning.

Hoogachtend,

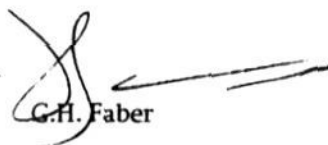
Burgemeester en Wethouders van Zeewolde.

de secretaris,

W. Nomen

de burgemeester,

G.H. Faber

Zeewolde

gemeente urk

College van Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Koning

Provincie Flevoland		
Kenmerk:	98.005024	Kopie:
Afdeling:	29 APR 1998	
Rappel:		
Class.nr: -1.		

uw nr.
MPV/98.080513/A
onderwerp
Startnotitie effectrapportage
stedelijke ontwikkeling Flevoland

uw brief van
23 maart 1998

ons nr.
494
inlichtingen
Ing. N. Akkerman

- stedenbouw
- rapportages
- omgevingsplan
bijlagen
geen
datum
28 APR. 1998
telefoonnr.
689941

Geacht College,

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van uw hierboven genoemde schrijven betreffende de startnotitie effectrapportage stedelijke ontwikkeling Flevoland. Reeds eerder hebben wij u onze zienswijze ten aanzien van de nota "Toekomst op goede gronden" doen toekomen. Daar de startnotitie deze nota overlapt zullen wij in deze reactie alleen ingaan op zaken die in onze eerdere reactie nog niet waren verwoord of waarover in de startnotitie meer duidelijkheid wordt verschaft.

Hoofdstuk 2

De tabellen 2.1 t/m 2.3 geven een overzicht van de ontwikkelingen op het gebied van bevolkingstoename, woningvoorraad en toename woningvoorraad. Hierop is tabel 2.4 gebaseerd, die de boven- en ondergrens van de gemiddelde jaarlijkse toevoeging aan de woningvoorraad tot 2005 vastlegt.

In het volkhuysvestingsplan Urk is aangetoond dat de gemeente Urk, om te kunnen voorzien in de eigen woningbehoefte, thans 105 woningen per jaar moet bouwen. Gezien de gestadige bevolkingsgroei zal dit aantal omstreeks het jaar 2005 zijn opgelopen tot ca. 110 woningen per jaar. In tabel 2.4 (blz. 8) gaat u nog steeds uit van 100 woningen per jaar. Voor Urk betekent dit (over de hele periode tot het jaar 2005) een "afknijpen" van de woningproductie van in totaal tussen de 35 en 70 woningen, gemiddeld ca. 50 woningen, oftewel ca. 7%.

Kennelijk is het cijfer van 100 woningen per jaar mede gebaseerd op het gemiddelde aantal gereedgekomen woningen in de periode 1995-1997. Dit is echter een periode waarin problemen ontstonden met de beschikbaarheid van bouwgrond voor woningen in het "Bestemmingsplan De Staart". Zo'n situatie heeft zich ook in de voorgaande jaren al eens voorgedaan, zoals ook blijkt uit tabel 2.3.

Als gevolg daarvan hebben vele Urkers buiten Urk een woning gezocht. Uit de praktijk blijken veel van deze gezinnen na kortere of langere tijd weer naar Urk terug te keren. Ze leggen daarmee een extra druk op de Urker woningmarkt die niet in de gebruikte cijfers tot uitdrukking komt. Wij adviseren U de in tabel 2.4 genoemde bovengrens te stellen op 110 woningen per jaar.

Voor Urk wordt in de startnotitie uitgegaan van een bebouwingsdichtheid van 23 woningen per hectare. In het "Bestemmingsplan De Staart" wordt een lagere bebouwingsdichtheid aangegeven, namelijk 20 woningen per hectare. In de praktijk blijkt dit aantal echter toch te zweven rond de 23 woningen per hectare. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de terreinen thans worden voorbelast, waardoor de nadelige invloeden van een slechte ondergrond gedeeltelijk worden teniet gedaan. De opmerking in de startnotitie dat "naast het eiland" Urk thans minder compact wordt gebouwd (blz. 8, laatste alinea hoofdstuk 2) is daarom niet in overeenstemming met de werkelijkheid.

Wij adviseren u deze opmerking te laten vervallen.

Hoofdstuk 3

In hoofdstuk 3.2 worden in het kort de drie verstedelijkingsalternatieven uit "Toekomst op goede gronden" behandeld. Van deze drie is het model "Compacte stad" voor de kleine kernen in de provincie, Urk en Zeewolde (maar ook de "groendorpen" van de gemeente NOP), ronduit een slechte optie. Voor deze kleine kernen bestaat in dit model geen enkele uitbreidingsmogelijkheid. Alle woningbouw gaat in dit model naar Almere, Lelystad, Dronten en Emmeloord. De eigen woningbehoefte van Urk en Zeewolde moet in dit model geheel (en niet zoals vermeld "voor een deel") worden opgevangen in de genoemde vier plaatsen. Voor de sterke plaatsgebondenheid en sociale structuur van de Urker bevolking is dit funest.

De beide andere alternatieven gaan uit van uitbreidingsmogelijkheden ook voor de kleine kernen. In het model "Suburbaan" bouwt elke gemeente na 2010 voor eigen behoefte. In het model "Stedelijk netwerk" wordt dit in het midden gelaten, maar op de bijbehorende kaart staan ongeveer dezelfde uitbreidingsmogelijkheden voor Urk aangegeven als op de kaart behorend bij het eerste alternatief.

Wij adviseren u hierover meer duidelijkheid te verschaffen.

Gezien het voorgaande adviseren wij u het alternatief "Compacte stad" niet verder uit te werken omdat dit voor de kleine kernen schadelijk is voor het voorzieningenniveau zowel als voor de werkgelegenheid en de mobiliteit. Bij dit advies gaan wij ervan uit dat de drie alternatieven zelfstandige modellen zijn en niet met z'n drieën een kader vormen, waarbinnen de uiteindelijke ontwikkelingen tot stand komen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Urk,

burgemeester,

secretaris,

gemeente harderwijk

Gedeputeerde staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Koning

Provincie Flevoland	
Kenmerk: <i>98.005558</i>	Kopie:
Afdeling: <i>MPV</i>	14 MEI 1998
Rappel:	
Class.nr: <i>-1</i>	

DATUM: 13 MEI 1998
ONS KENMERK: SO
UW BRIEF VAN: 25 maart 1998
UW KENMERK: MPV/98.080513/A
ONDERWERP: Startnotitie Effectrapportage stedelijke ontwikkeling.

- Stedebouw
- rapportages
- omgevingsplan

Geacht college,

Wij willen in het kader van uw bovenvermelde brief inzake richtlijnen voor het door u op te stellen effectrapport graag het volgende onder uw aandacht brengen.

1. Voor het Wolderwijd is onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten Zeewolde en Harderwijk een structuurschets opgesteld (juni 1993). Deze schets is naar onze mening nog steeds actueel, zij het dat de gemeente Harderwijk voor wat betreft haar grondgebied een aantal aanvullende en aansluitende ontwikkelingen in gang heeft gezet onder de naam "Waterfront Harderwijk". Met name de in de structuurschets voorkomende "Juridische prent" en het sfeerbeeld (bladzijden 45 t/m 48) zijn nog zeer actueel als "onderlegger" voor uw effectrapportage. Wij zijn van mening dat de randmeren in zijn algemeenheid meer aandacht verdienen, ook ten aanzien van de verbanden die er qua ontwikkeling zouden moeten zijn tussen het "oude land" en "het nieuwe land". Het zal daarbij moeten gaan om recreatiebelangen enerzijds en natuurbelangen anderzijds, die op een evenwichtige wijze moeten worden afgewogen. Hierbij past een verwijzing naar het rijksbeleid zoals dat gestalte heeft gekregen in het Structuurschema Groene Ruimte. Dit in zijn algemeenheid. Onder de hierna volgende punten 2 en 3 vragen wij u daarover meer in het bijzonder uw aandacht.
2. Zoals bekend is er inmiddels middels een convenantovereenstemming bereikt tussen alle betrokken partijen over de realisering van een zgn. ecolong. Deze ecolong gaat lopen vanaf de benedenloop van de Hierdensebeek via de oever van het oude land (plastrassituatie) langs het industrieterrein Lorentz en geeft via het Veluwerandmeer aansluiting op het natuurgebied Harderbroek in uw provincie. Uiteindelijk kan er op deze manier een waardevolle ecologische verbindingszone ontstaan tussen twee zeer belangrijke natuurgebieden in ons land, te weten de Oostvaardersplassen en het Centraal Veluws Natuurgebied. Deze ecolong betreft dus een belangrijke ontwikkeling waaraan ook u bij de richtlijnen aandacht dient te besteden.

SECTOR: SO
BEHANDELD DOOR: J.E. Mons/IW
DOORKIESNUMMER: 411242
BIJLAGEN:

Havendam 56
Postbus 149
3840 AC Harderwijk
Telefoon (0341) 411 911
Telefax (0341) 425 895
Bank 28.50.03.313

3. Momenteel is uw provincie vanuit de regio Noordwest-Veluwe via één oeververbinding bereikbaar. Deze Hardersluistraverse zal op korte termijn worden aangepast aan de eisen van de tijd (brug en aquaduct en vergroting van het aantal rijbanen). Bij de ontwikkeling van de plannen voor deze aanpassing onder meer in het kader van de LAHA-studie is geconcludeerd, dat op relatief korte termijn naast deze aanpassing tevens aan de zuidzijde van de kern Zeewolde een nieuwe oeververbinding noodzakelijk zal zijn. In dat kader is afgesproken, dat de planologische reservering in het nieuwe land daarvoor zal worden gepleegd. Het is daarom wenselijk reeds nu in alle gevallen rekening te houden met een nieuwe oeververbinding. Hierbij verdient een verbinding met de kortste overspanning en werkend vanuit al gerealiseerde infrastructuur (viaduct met op- en afritten naar vierbaansweg: A28) de voorkeur, te weten aansluitpunt Horst.
4. De nog resterende woningbouwmogelijkheden op het oude land in de regio Noordwest-Veluwe zijn op zich beperkt. In dit verband is er dus al jaren sprake van enige overloop van vestigers naar uw provincie. Het komt ons verstandig voor met (een toename van) deze overloop rekening te houden.

Burgemeester en wethouders van Harderwijk,

De burgemeester,

J.G. de Groot

De secretaris,

K. Dikkema

Gemeente Lelystad

Gedeputeerde Staten van Flevoland

Postbus 55

8200 AB LELYSTAD

Konink

MPV

Provincie Flevoland	
Kenmerk: <i>g D. 005690</i>	Kopie: <i>cdk</i>
Afdeling: <i>18 MEI 1998</i>	
MPV	
Rappel:	
Class.nr: <i>-1</i>	

uw brief van
23 maart 1998

uw kenmerk
MPV/98.080513/A

ons kenmerk
s2882748.hri

datum

15 MEI 1998
dossiernr.

behandeld door
H.F. Riepma

doorkiesnr.
278571

bijlagen
1

onderwerp

Startnotitie effectrapportage stedelijke
ontwikkeling Flevoland.

Geacht college,

Naar aanleiding van de door u aan ons toegezonden startnotitie effectrapportage stedelijke ontwikkeling Flevoland en de discussienota "Toekomst op goede gronden" doen wij u hierbij ons commentaar toekomen (zie bijlage).

Mocht u vragen hebben over onze reactie dan kunt u daaromtrent contact opnemen met de heer Van den Bedem van de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling (telefoon: 0320 - 278 211).

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende duidelijk geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Lelystad,

de secretaris,

M. Cohen
M. Cohen, loco-secretaris

de burgemeester

drs. Ch. Leeuwe
drs. Ch. Leeuwe

Algemene reactie

1. Het is een goed initiatief van provincie om middels dit "Omgevingsplan" de vigerende eerste generatie strategische plannen (Streekplan, Milieubeleidsplan, Waterhuishoudingsplan) te laten opvolgen door één geïntegreerd plan.
 2. De belangrijkste keuzes in Nederland op het gebied van Ruimtelijke Ordening hebben voor het gebied van de provincie Flevoland vergaande consequenties, denk maar aan:
 - voortgaande verstedelijking: belangrijke opvang in Flevoland te verwachten;
 - openhouden of niet van het Markermeer: met varianten van niets doen tot optimaliseren naar natuurwaarden, wel of niet in combinatie met woningbouw in water (nabij Lelystad met eilandenarchipel) tot het realiseren van een (overloop)luchthaven.
 3. Lelystad wenst haar opvatting en mening over de startnotitie en daarmee de discussienota te geven in het licht van de kwaliteiten die wij aan onze stad toedichten, zoals die in de "Visie op een uitzonderlijke stad" december 1997 zijn beschreven.
Belangrijke beslissingen, zoals een luchthaven, vallen op rijksniveau, maar hebben in ieder geval consequenties voor het grondgebied van Lelystad.
De discussienota geeft naar onze mening geen reële notie van de actuele situatie in Lelystad, hetgeen daaromtrent is (mede door het college van gedeputeerde staten) is gezegd in het verband van de Lelystad-Tafel en de reden waarom en de wijze waarop de gemeente Lelystad o.a. versneld wil doorgroeien naar 80.000 inwoners en ca. 30.000 arbeidsplaatsen (Masterplan Versnelde Groei, bestuurlijke besluitvorming m.b.t. de "Visie op een uitzonderlijke stad"). Wel wordt op de blz. 93 en 94 een schets van een aantal inrichtingselementen van Lelystad gegeven.
 4. In het licht van het in ad. 3 gestelde zouden wij nadrukkelijker dan tot nu toe is geschetst in tekst en beeld in hoofdstuk 3 (mogelijke ontwikkelingsrichtingen) een gedachte willen meegeven om een scenario zonder luchthaven uit te werken. Maar wel met een interessante optie voor de ecologie (verdubbeling Oostvaardersplassen), woonmilieu (eilandenarchipel met wonen, recreatie en natuurwaarden) en mogelijk aangevuld met infrastructurele verbeteringen naar Noord-Holland. Met deze benadering ontstaat ook een interessanter beeld in de wijze waarop een afronding van het watergebied (Markermeer) ten opzichte van het land wordt bereikt. In plaats van de harde rechte dijk die er nu is als overblijfsel van het eerdere voornemen om de Markerwaard in zijn geheel in te polderen.
 5. Op die manier ontstaat een breder palet van mogelijkheden (scenario's) voor ontwikkeling met verschillende accenten.
Dus wordt het kiezen uit deze scenario's makkelijker op het moment dat er meer inzicht ontstaat in de keuzes die op rijksniveau worden genomen omtrent;
 - mate van verstedelijking in Flevoland;
 - wel/niet luchthaven;
 - e.d.
- Kortom: er zijn naar onze mening te weinig opties meegenomen.
6. Met betrekking tot de eventuele ontwikkeling van een luchthaven in de nabijheid van Lelystad wordt het volgende opgemerkt. In zijn algemeenheid wordt ten aanzien van nieuwe bedrijvigheid naast het (prioritaire) werkgelegenheidsaspect, steeds bekeken in welke mate deze nieuwe activiteit de kwaliteit van het woon-, werk-, en leefmilieu van de stad en haar omgeving aantast. Zo'n afweging zal in de toekomst wellicht ook rond de ontwikkeling van luchthavens worden gevraagd. De uitbreiding van de luchthaven Lelystad tot business airport is altijd ondersteund en verdere uitbouw zal ook in de komende periode worden

gestimuleerd. Deze stimulering geldt echter niet onverkort voor een mogelijke locatie van een satelliet-luchthaven van Schiphol in de nabijheid van Lelystad.

7. Hoewel wij ons realiseren dat de nota moet worden gezien als een discussiestuk zijn wij van mening dat aan de geschetste mogelijke ontwikkelingsrichtingen nadrukkelijker keuzes ten grondslag zouden moeten liggen. Dit geldt met name voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de zes Flevolandse gemeenten. De gegeven bandbreedte is zo ruim dat op een enkele uitzondering na, iedere gemeente het door haar gewenste groeitempo kan realiseren.
In dit verband wordt nog opgemerkt dat de nota ook niet (dan wel niet expliciet) aangeeft dat Lelystad provinciehoofdstad is en daarom "recht" heeft op een aantal bij een stad met een dergelijke status horende voorzieningen.
8. In de discussienota wordt op verschillende plaatsen gesproken over ontwikkelingen in het zuidelijk dan wel noordelijk deel van Flevoland. Een geografische aanduiding hiervan ontbreekt o.i. Wij gaan ervan uit dat hierbij bedoeld wordt op het gebied ten noorden en ten zuiden van het Ketelmeer.
9. In relatie tot de ruimtelijke en economische belangen zijn de milieuaspecten erg onderbelicht. Het provinciaal milieubeleidsplan dat in de discussienota geïntegreerd zou moeten zijn heeft o.i. veel moeten inleveren. In het omgevingsprogramma (september 1997) zijn de daadwerkelijk voorgenomen maatregelen opgenomen. Naar onze mening zou het omgevingsprogramma hiervoor de onderbouwing/onderlegger moeten zijn.

De toekomstvisies voor Flevoland zijn gebaseerd op sterke groei van het aantal inwoners (dus woningbouw), economische groei en werkgelegenheid (dus bedrijvigheid) en verkeer en vervoer (dus infrastructuur). Het provinciaal beleid t.a.v. het Markermeer is dat gehele of gedeeltelijke inpoldering mogelijk moet zijn, eventueel ten behoeve van de realisatie van een luchthaven. Daarnaast wordt als één van de pijlers van de nota het behoud van milieukwaliteit en natuur van groot belang geacht. Vraag is of deze ontwikkelingen en visie wel samengaan? Op blz. 22 wordt gesteld dat de milieudruk voor huishoudens naar beneden moet. Ten eerste lijkt dit een haast onmogelijke taak. Ten tweede wordt hierbij opgemerkt dat de vraag is hoe dit meetbaar kan worden gemaakt.

Het is niet goed mogelijk de milieuvisies helder uit de discussienota te halen. Veel hiervan zit (integraal) verwerkt in het hoofdstuk over de sociale en ruimtelijke inrichting en komt deels in andere vorm deels onvolledig terug in hoofdstuk 3.

Voor zover mogelijk relevant voor de Startnotitie bestaan bij ons bladzijdegewijs de navolgende opmerkingen m.b.t. Discussienota Omgevingsbeleid Flevoland:

- Blz. 10. De mogelijke keuzen voor de ontwikkeling van Flevoland worden op zich onderschreven. Gesuggereerd wordt dat noodzakelijkerwijs niet alle keuzen met elkaar in overeenstemming hoeven te zijn. Omgekeerd willen wij nog benadrukken dat er, in ieder geval in de Lelystadse situatie, sprake is van keuzen die elkaar in meer of mindere mate versterken. M.n. wordt hierbij bedoeld op de elementen 1, 2 en 4.
- Blz. 15. Ook in deze discussienota komt de door Lelystad gewenste verbinding naar Noord-Holland niet consequent voor.
Meer concreet wordt hierbij bedoeld op het feit dat Lelystad (conform de Structuurvisie 1992) een veel betere plaats in het netwerk van verbindingen wenst te krijgen. Dit geldt niet alleen voor de Hanzelijn en de Rijksweg 23 naar Zwolle, maar ook voor een Rijksweg 23 naar het westen over of onder het water en via de bestaande dijk naar Enkhuizen. Deze ontsluiting is een eerste by-

pass ter ontsluiting van de noordvleugel van de Randstad en ter ontlasting van het ringsysteem om Amsterdam. Deze verbinding wordt ook vermeld in de structuurvisie 2030 van de provincie Noord-Holland.

Opvallend is dat de relatie tussen Lelystad en Noord-Holland bijna nooit omschreven wordt of wordt aangeduid op kaartbeelden.

- Blz. 17. Voor de verdere verstedelijking wordt in de nota continuering van het concentratiebeleid voorgestaan. De **sterkste** groei zal plaatsvinden in Almere en Lelystad. **Omvangrijke** groei zal volgens de nota alleen plaats kunnen vinden in locaties die zijn of kunnen worden aangesloten op het spoorweginet. Geconstateerd wordt dezerzijds dat met de voorgestane/mogelijke uitbreiding van het spoorweginet (Hanzelijn, Zuiderzeespoorlijn en verbinding Almere-Amersfoort) in nagenoeg alle gemeenten in Flevoland ten minste een omvangrijke groei zal kunnen plaatsvinden.
- Blz. 31. In de nota wordt geconstateerd dat het verschil tussen traditionele en biologische bedrijven steeds meer zal verdwijnen. De vraag die hierbij dezerzijds wordt opgeworpen is wat de mogelijke gevolgen kunnen zijn voor de cluster biologische landbouwbedrijven ten noorden van Lelystad.
- Blz. 35. Opvallend is dat wordt voorgesteld het hoger onderwijs te laten groeien vanuit Almere en Dronten, alwaar de basis hiervoor reeds aanwezig is. Lelystad, provinciehoofdstad met veel betere verbindingen naar omliggende steden en een (erkende) achterstand op dit gebied wordt in dit verband niet genoemd.
- Blz. 37/38 Op de aangegeven gebieden van zorgverlening wordt gerefereerd aan het ontoereikend zijn van de bestaande voorzieningen. Behalve een enkel initiatief van en in een gemeente wordt niet aangegeven waar naar de mening van de provincie deze voorzieningen gealloceerd dienen te worden. Mogelijkerwijs is allocering van een deel van deze voorzieningen in de provinciehoofdstad een reële optie?
- Blz. 43 Op deze bladzijde wordt gesuggereerd dat initiatieven voor o.a. permanente bewoning in recreatieve sfeer buiten kernen en plaatsing van solitaire windmolens tot nadere beleidsafwegingen m.b.t. de ruimtelijke inrichting kunnen leiden. Opgemerkt wordt echter dat op blz. 12 van de discussienota wordt gesteld dat het college van Gedeputeerde Staten geen voorstander is van recreatief wonen buiten de kernen. Op blz. 45 wordt vervolgens "neutraal" aangeduid dat zich steeds meer initiatieven in deze richting aandienen. Gezien het vorenstaande is het niet geheel duidelijk wat het beleidsuitgangspunt en de mogelijke toekomstige richting ervan is. Naar onze mening dient, conform het door op blz. 12 van de nota verwoordde standpunt, permanent wonen in de recreatieve sfeer buiten kernen in beginsel afgewezen te worden.
- Blz. 45/46 Op deze bladzijden worden modellen geschetst voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de onderscheiden zes Flevolandse gemeenten. Allereerst wordt een basismodel geschetst waarin alle gemeenten tenminste de eigen woningbehoefte moeten kunnen opvangen. Voor Lelystad wordt gerefereerd aan de (in de ogen van de provincie kennelijk niet ten koste gaand van de genoemde woningaantallen voor andere gemeenten) noodzakelijke groei van 800 à 900 woningen conform de doelstellingen uit het Masterplan Versnelde Groei. Op blz. 46 worden alternatieve woningbouwaantallen genoemd. Het zou de discussie omtrent de voor te stane ontwikkelingen per gemeente nadrukkelijk vergemakkelijken indien de aan de genoemde woningbouwaantallen ten grondslag liggende uitgangspunten

zouden zijn vermeld. Inzicht in de uitgangspunten in naar onze mening noodzakelijk om uiteindelijk op verantwoorde wijze keuzen te kunnen maken op provinciaal niveau.

In de nota wordt voorts nog aangegeven dat het raadzaam lijkt om woningbouw die sterk uitstijgt boven de eigen woningbehoefte mede afhankelijk te stellen van o.a. voorzieningenniveau, werkgelegenheid en infrastructuur. In de Lelystadse situatie zijn behoud en verder op gewenst/noodzakelijk peil brengen hiervan juist de argumenten voor een dergelijke verdergaande ontwikkeling.

- Blz. 48. Aangegeven wordt dat eerst op langere termijn rekening wordt gehouden met ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen van (boven)regionale betekenis in o.a. Lelystad-Zuid. Gezien enerzijds de beschikbaarheid van gronden voor bedrijvigheid (mede ten gevolge van het niet voor industrie bestemmen van "Zuiderveld") en anderzijds de noodzaak tot realisering van ca. 14.000 aanvullende arbeidsplaatsen ligt het zeer wel voor de hand dat binnen de streekplanperiode ook in Lelystad-Zuid bedrijventerreinen tot ontwikkeling zullen (moeten) komen.
- Blz. 50. Daar waar op blz. 17 nog is gesteld dat de sterkste groei zich in Almere en Lelystad zal voordoen, wordt op deze bladzijde op basis van een andere definitie (regionale hoofdcentra = Almere, Lelystad en Emmeloord) aangegeven dat de ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijvigheid hiervan moeten worden benut. De gekozen ontwikkelingsrichting lijkt hiermee niet geheel consistent te zijn.
- Blz. 53. Met betrekking tot de verbinding tussen Lelystad en de (toekomstige) Markerwaard ter hoogte van de Hollandse Hout wordt het volgende opgemerkt. Onderkend wordt dat in beginsel de mogelijkheid van het hebben van een verbinding tussen het Markermeergebied en Lelystad ook in het belang van de gemeente wenselijk kan zijn, afhankelijk van de ontwikkelingen in het Markermeergebied. Hiertoe zijn evenwel reeds twee mogelijkheden in principe aanwezig (via de Houtribsluizen en meer noordwaarts. Wij zijn dan ook van mening dat de op deze bladzijde aangegeven verbinding ter hoogte van de Hollandse Hout, die in de toekomst de ontwikkeling en positionering van Lelystad sterk negatief kan beïnvloeden, niet op het kaartmateriaal moet worden aangegeven.
- Blz. 58. Op deze bladzijde wordt de vraag opgeworpen of in de toekomst nog wel vastgehouden moet worden aan een beleid dat is gericht op de concentratie van biologische land- en tuinbouw omdat door veranderende agrarische bedrijfsvoering de grondslag hiervoor ontvalt. Zie opmerking bij blz. 31.
- Blz. 63. Met betrekking tot het open middengebied van Zuidelijk Flevoland wordt opgemerkt dat naar onze mening dit een dermate karakteristiek en daarmee waardevol element in Flevoland is dat het als zodanig behouden dient te blijven. In combinatie met de waterlandgebied ten noorden van Amsterdam wordt hiermee een open gebied tegen de (Oostvleugel van de) Randstad bewerkstelligd. Een volgende opmerking betreft de suggestie in een van de modellen een "verdubbeling" van de Oostvaardersplassen richting Markermeergebied op te nemen.
- Blz. 66. Bovenaan deze bladzijde wordt de term "recreatieconcentratiegebied" gebruikt, zonder dat naar onze mening in de voorgaande tekst wordt uitgelegd wat/welke gebieden hiermee wordt/worden bedoeld.
- Blz. 69 e.v. Met betrekking tot de paragraaf "Kwaliteit van het milieu" in zijn algemeenheid wordt opgemerkt dat hierin vanuit de milieu-optiek wordt ingezoomd op de onderscheiden omgevingsbeleidsaspecten. Daar waar dat in voorgaande paragrafen ook reeds is geschied is het daarmee (deels) een doublure hiervan.

- Blz. 73. Aangegeven wordt dat een nadere studie plaatsvindt naar de technische, financiële en organisatorische aspecten van bouwen in het water. Gezien de voorgestane ontwikkelingen van Lelystad, zoals die o.a. zijn neergelegd in de "Visie op een uitzonderlijke stad" wordt aangedrongen op enerzijds spoedige afronding van deze studie en anderzijds het betrekken van o.a. betrokken overheden hierin.
- Blz. 74. De preventie van afval en emissies bij het midden- en kleinbedrijf komt onvoldoende uit de verf. De gemeenten Almere en Lelystad hebben eerder aangegeven hier iets mee te willen en zijn nog aan het zoeken naar de vorm waarin e.e.a. kan plaatsvinden. Met financiële ondersteuning van de provincie kunnen er nog in 1998 projecten worden gestart. De provincie kan hierin een actievere rol vervullen (milieuzorgassistenten).
- Blz. 75. Het in de nota gesignaleerde knelpunt is niet in de "aandachtspunten" opgenomen. Tekstvoorstel: "stimulering van afval- en emissiepreventie en energiebesparing bij het midden- en kleinbedrijf".
- Blz. 77. In de tekst komt het standpunt/de visie m.b.t. de intensieve veehouderij niet meer terug, terwijl het wel in hoofdstuk 2 (ruimtelijke inrichting) wel bij de aandachtspunten wordt genoemd.
- Blz. 78. De aandachtspunten kunnen worden uitgebreid met onderzoek naar de milieumaatregelen om o.a. ammoniakemissie tegen te gaan.
- Blz. 87. Gestreefd wordt naar een aandeel duurzame energie in 2010 van 30%. Gezien de verwachte toename van het energiegebruik door de economische van Flevoland is een percentage van 30 naar onze mening wel erg hoog; Lelystad heeft in het Gemeentelijk Milieubeleidsplan-2 een streefgetal van 5% tot het 2000 opgenomen. Ook dat is naar onze mening al een hoog percentage. Om in 10 jaar daarna nog eens een extra inspanning van 25% te realiseren lijkt haast onmogelijk, zeker daar waar landelijk een percentage van 20 in 2020 geldt. De vraag is op welke wijze, met welke middelen het percentage wordt 30 wordt nagestreefd?
- Blz. 91. Het kaartbeeld "Positionering Flevoland in een ruimer verband" levert in vergelijking met de kaartkaternen van de "Actualisering VINEX" een opvallend verschil op. In de "Actualisering VINEX" wordt de relatie Lelystad-Zwolle en daarna Groningen als belangrijkste lijn in het netwerk opgevat. Naar onze mening is dit terecht omdat dit een goede vertakking is in het verbindingsnet voor stedelijke knooppunten. Deze verbinding ontbreekt echter (als logisch vervolg op het vorenstaande) in het kaartbeeld van de discussienota en zou er dus juist wel op voor dienen te komen.
- Blz. 94. Met betrekking tot het gebied waar de uitbreiding van de woningvoorraad kan worden gerealiseerd dient ook Waterwijk-Oost/Zuiderveld te worden genoemd, tenzij dit onder het bestaande stedelijk gebied wordt verstaan. Voorts wordt gesuggereerd dat de grenzen van de groei worden bepaald door de ligging van Lelystad tussen A6, natuurgebieden, en het concentratiegebied voor biologische landbouw. Dit geldt overigens slechts voor groei op het land. In de "Visie op een uitzonderlijke stad" wordt de eilandenarchipel als een combinatie van een bijzondere vorm van wonen met recreatie en natuur in het Markermeer geprojecteerd. Lelystad als toekomstige dubbelstad met bijzondere potenties en kwaliteiten.

De beschrijving van de door Lelystad voorgestane ontwikkeling behelst wonen en werken. Enerzijds wordt in de tekst van de discussie nota een duiding gemist van achtergronden van de ontwikkelingsdoelstelling. Anderzijds zou annex hieraan ook een waardeoordeel van het provinciebestuur omtrent deze ontwikkelingsdoelstelling van de gemeente kunnen worden verwoord. Op gebied van de

commissie voor de milieueffectrapportage

Koning

Provincie Flevoland	
Kenmerk: <i>98.006230</i>	Kopie:
Afdeling: <i>29. MEI 1998</i>	
Rapport:	
Class. nr: <i>-1</i>	

MPV

Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

*Advies Omgevingsplan
MER*

uw kenmerk
MPV/98.080513/A

uw brief
23 maart 1998

ons kenmerk
U288-98/vE/em/939-49

onderwerp
Advies voor richtlijnen MER
Stedelijke ontwikkeling Flevoland

doorkiesnummer
(030) 234 76 25

Utrecht,
28 mei 1998

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport ten behoeve van de besluitvorming over het Omgevingsplan Flevoland. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan. Het eerste deel van het advies heeft betrekking op de Ontwikkelingsvisie voor 2030 en het tweede deel op het Kaderstellende Deel tot 2015. Naar aanleiding van het advies vraag ik uw aandacht voor het volgende.

De Commissie stelt het op prijs dat de milieueffectrapportage voor het Omgevingsplan reeds in de fase van het opstellen van de Ontwikkelingsvisie voor 2030 is gestart. Juist in deze fase wordt immers de richting van de toekomstige ontwikkeling van Flevoland aangegeven en worden de gevolgen voor het milieu in hoofdlijnen bepaald.

De aanleiding voor het uitvoeren van een milieueffectrapportage ligt in het gegeven dat in het Omgevingsplan, met name in het Kaderstellende deel, grote locaties voor woningbouw en bedrijvigheid zullen worden aangewezen. Dat maakt dat in het effectrapport het accent komt te liggen op stedenbouwkundige aspecten. Voorkomen moet worden dat door het ontbreken van een m.e.r.-plicht bij het Milieubeleidsplan (hoofdstuk afvalstoffen) en het Waterhuishoudingsplan het beleid uit deze plannen in het Omgevingsplan onvoldoende tot zijn recht komt. Hoewel de Commissie het efficiënt en voor betrokkenen overzichtelijk vindt dat het Streekplan, Waterhuishoudingsplan en Milieubeleidsplan in één document (het Omgevingsplan) worden geïntegreerd, versterkt ook dit het risico dat bepaalde beleidsonderdelen te oppervlakkig worden uitgewerkt. Het is daarom belangrijk in het planproces de relatie met de eerdere plannen te bewaken.

In haar advies voor richtlijnen heeft de Commissie de verstedelijkingsmodellen uit de nota "Toekomst op goede gronden" als uitgangspunt genomen. In haar advies geeft zij aan op welke wijze in deze modellen de milieuaspecten duidelijker en explicieter naar voren kunnen komen.

arbeidsplaatsen wordt door ons gestreefd naar een aanvullend aantal arbeidsplaatsen van ca. 14.000. In de tekst ontbreekt een duiding hiervan.

Aangegeven wordt dat "op termijn" de aanleg van de A23 wordt voorzien. Gezien de actualisering van de VINEX en de hiervoor t.a.v. blz. 15 gemaakte opmerkingen zijn wij van mening dat deze verbinding aanzienlijk eerder gerealiseerd dient te worden dan de aanduiding "op termijn" suggereert.

- Blz. 95. Ten aanzien van de gemeente Dronten wordt nogmaals gewezen op de reactie van de gemeente over de Structuurvisie 2020 richting college van Gedeputeerde Staten. De in dat verband door het gemeentebestuur van Lelystad gehanteerde argumenten zijn nog immer valide.
- Blz. 96. Met betrekking tot het agrarisch kennisgebied worden opmerkingen gemist over de potenties in de sfeer van onderzoeksinstituten die reeds aan de oostzijde van Lelystad/A6 zijn gevestigd en kunnen uitgroeien tot een volwaardig bio-sciencepark.
- Blz. 97. Vermeld wordt dat voor een sterke groei van Almere een uitbreiding van de bestaande en de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur van essentieel belang is. Naar onze mening geldt deze opmerking voor in ieder geval het zuidelijk deel van Flevoland.
- Blz. 99. Ten aanzien van de ontwikkeling van de watergebieden wordt gewezen op de mogelijkheid van het verdubbelen van het Oostvaardersplasseengebied in het Markermeer als natte variant van de huidige situatie. Dit zou een onderdeel en versterking van de "Blauwe pijl" zoals die wordt aangeduid in VINEX en Actualisering VINEX kunnen betekenen.
- Blz. 101. De verbinding N23 naar Alkmaar zal vanaf de A6 langs het MEP via de bestaande dijk naar Enkhuizen gaan. Daar waar het water wordt gekruist is of een zeer hoge brug of een tunnel noodzakelijk, omdat alhier een hoofdvaarroute loopt.